

tribuna

LIST SLOVENSKE ŠTUDENTOV

LETO XIII. Ljubljana, sredo, 18. XII. 1963 Štev. 27

ODNOS MED FAKULTETO IN INŠTITUTI

RAZISKOVALNO IN PEDAGOŠKO DELO

Dosedanje raziskovalno delo na univerzi in na fakultetah se je odvijalo v okviru štirih organizacijskih enot.

1. Raziskovalno delo znotraj fakultet na fakultetnih inštitutih in na katedrah.

2. Pri univerzi oziroma pri fakultetah, kjer je raziskovalno prizadevanje slonelo na univerzitetnih in fakultetnih inštitutih, katerih ustanovitelj je univerza, ki niso formalno povezani z univerzo, oziroma z zunanjimi soustanovitelji.

Univerzitetni inštituti so prevzemali doslej pretežno vlogo koordinatorja raziskovalnega dela, posameznih teder.

3. Samostojni inštituti izven univerze, katerih soustanovitelj je tudi univerza ali fakulteta, so bili večinoma zelo rahlo povezani s fakultetami, čeprav pri raziskovalnem delu teh inštitutov sodelujejo tudi univerzitetni profesorji in asistenti.

4. Na koncu naj omenimo še inštitute izven univerze, ki niso formalno povezani z univerzo oziroma fakultetami, vendar pri raziskovalnem in strokovnem delu inštituta sodelujejo tudi univerzitetni učitelji.

Pri dosedanjem razvoju naših fakultet in inštitutov je nastalo vprašanje, kakšen naj bo odnos med fakulteto in inštituti.

Na tehniških fakultetah, pod katerimi razumemo Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, Fakulteto za elektrotehniko, Fakulteto za strojništvo in FAGG, je problem predvsem v tem, kako na strokovnem področju povezovati pedagoško in raziskovalno delo. Da bi problem odnosa fakulteta — inštitut bolje razumeli, je treba to vprašanje osvetliti tudi razvojno.

V letih 1949—1963 je nastalo nekaj večjih aplikativnih inštitutov, ki so bili v večji ali manjši ali pa tudi v nobeni zvezi z univerzo. Razen teh pa so obstojali univerzitetni inštituti, ki so bili bolj kabinetnega značaja.

Po letu 1960 so se ti mali inštituti na univerzi na pobudo izvršnega sveta povezali v večje inštitute. Tako je na področju teh fakultet nastal Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Inštitut za kemijo in Inštitut za biologijo. Ti inštituti pa so pozneje začeli zaostajati za velikimi aplikativnimi samostojnimi inštituti. Vzrok njihovega zaostajanja je tudi v tem, da nimajo posebnih raziskovalcev, ampak samo pedagoške delavce, ki so z inštitutom le v honorarnem razmerju. Zaradi tega se njihova dejavnost omejuje predvsem na to, da izdelajo program za individualna raziskovanja, za katera potem iščejo finančna sredstva pri raznih družbenih skladih.

Aplikativni inštituti so se kot samostojni zavodi v čedalje večji meri finančno osamosvajali. Ker ta proces ni potekal in ne poteka hkrati tudi na fakultetah, so začeli inštitute imeti za ustanove, ki so ločene od fakultet.

Zaradi takih neurejenih razmer se na fakultetah pojavljajo nekje bolj, drugod manj izrazite težnje po obravnavanju vseh že obstoječih inštitutov kot ustanov, ki nimajo nikakršne zveze s fakulteto. S tem pa se pojavlja težnja po dupliranju inštitutov. Tako smo razen že obstoječega Tekstilnega inštituta v Mariboru zgradili nov tekstilni inštitut v Ljubljani. Postavlja se zahteva po novem Kemijsko-tehnološkem inštitutu, čeprav imamo Kemijski inštitut Borisa Kidriča. Tudi koncept novega Fizikalnega inštituta bo treba vskladiti z raziskovalnim programom Inštituta Jožef Štefan.

Fakultete te zahteve po novih aplikativnih inštitutih zagovarjajo z argumentom, da to zahteva študij na III. stopnji.

Predvsem bi bilo treba doseči, da postanejo sedanjí honorarni sodelavci treh prej omenjenih inštitutov na univerzi člani delovnih kolektivov teh inštitutov, ne pa člani delovnih kolektivov ustreznih fakultet, seveda pa naj bi še vedno odgovarjali za pedagoško delo na svojem področju.

Inštituti izven univerze so v glavnem usmerjeni v proizvodne naloge in zaposlujejo v ta namen profesionalne raziskovalne kadre, ki pa bi lahko sodelovali tudi pri študiju na III. stopnji, s katerim sedaj univerza opravičuje zahteve po novih aplikativnih inštitutih. Kandidati za študij na III. stopnji bi bili tako vključeni v raziskovalno delo teh inštitutov, seveda pod mentorstvom profesorja na fakulteti.

V novih statutih fakultet in inštitutov bi bilo treba poudariti naloge teh samostojnih raziskovalnih zavodov, ki jo naj bi imeli do študija na III. stopnji. Fakultete naj bi postale soustanovitelji teh zavodov, tako da bi le-ti bili v nekem smislu tudi fakultetni zavodi.

MART

ARHITEKTOVSKI TLORIS

Naš novinar se je razgovarjal s člani Združenja študentov arhitekture. Razgovor je potekal takole:

Vprašanje: Kdaj ste konstituirali organe letnikov?

Odgovor: Zadnje dni novembra.

Vprašanje: Kako se kaže delo svetov in odborov letnikov?

Odgovor: Se še ne kaže...

Vprašanje: Koliko predavanj svobodne katedre ste doslej organizirali na fakulteti?

Odgovor: Eno, pa še to je bilo ad hoc, ker nimamo programa.

Vprašanje: Kako so se obnesli izvoljeni študentovski funkcionarji?

Odgovor: Velike težave imamo z njimi.

Vprašanje: Težave? (naivno vprašano)

Odgovor: Nekateri se sploh še niso oglasili v letniku, niti niso prevzeli svojih dolžnosti (n. pr. blagajničarka 2. letnika) in se ne udeležujejo sestankov.

Vprašanje: So kateri od teh tovarišev člani Zveze komunistov?

Odgovor: Tudi o njih bomo razpravljali!

Vprašanje: (Po daljšem molku). Kje so vzroki za takšno neaktivnost na fakulteti?

Odgovor: V petih dneh v tednu imamo 42 ur predavanja in vaj. Če k temu prištejemo še vse ure risanja, študentje naše fakultete res nimajo časa za politično in družbeno udejstvovanje.

Vprašanje: Ste prepričani, da je res tako?

Odgovor: (Ni odgovora)

OST TEDNA

Študentje in novi statuti

Ni še tako zelo dolgo, kar smo sprejemali našo ustavo, ki je bila osvojena po množičnem in burnem razpravljanju vseh naših ljudi. To je dokaz, da najširši principi samoupravljanja pri nas odločno stopajo v življenje.

Za univerzo pa žal te ugotovitve ne veljajo s tako gotovostjo. O tem pričajo tudi razmere v zvezi s samoupravljanjem na univerzi. Koliko študentov je seznanjenih s sprejemanjem statutow? Koliko ljudi je seznanjanje z dejstvom, da fakultete sprejemajo statute? In vendar so statuti za fakultete ustave v malem. Sprejemajo jih za zaprtimi vrati...

Do aprila prihodnjega leta morajo biti statuti sprejeti. Statutarne komisije po fakultetah so upravičeno v skrbeh, če jim bo uspelo pravočasno izdelati statute. Pri tem jim gre bolj za »izdelavo« kot pa za temeljni predpis, ki naj ureja odnose med tisoči ljudi na fakultetah. Z delom so na mnogih fakultetah dolgo odlašali. Na treh fakultetah pred dobrim mesecem statutarne komisije sploh še niso izvolili. Ni čudno potem, da se že sedaj pojavlja bojazen, da bodo s statuti prepozni, zlasti še, če bomo od njih zahtevali, naj dajo statute v široko razpravo kolektivom in študentom. Podobno je bilo tudi s stariimi statuti, ki so jih sprejemale skoraj izključno statutarne komisije, ne da bi prišla do besede vsa skupnost na fakulteti. Bomo tokrat spet ponovili staro napako?

Vsem izvoljenim statutarnim komisijam nikakor ne moremo očitati, da se niso resno spravile k poslu. Pet, šest ljudi na fakulteti je naloga v zvezi z novim statutom popolnoma angažirala. To pa je tudi vse. Ogromna večina drugih študentov na fakulteti pa ve le malo o razpravah za vrati, kjer zaseda komisija. Kakšne rezultate lahko to rodi, so pokazale reakcije mnogih komisij, ki se pri delu niso znašle. Statutarne komisije na FNT, na fakulteti za elektrotehniko, na strojni, na medicini, so mnenja, da bi Inštitut za javno upravo moral pripraviti nekakšne smernice za sestavo statutow in prosijo za napotke, pomoč in idejne rešitve raznih vprašanj. Bomo torej statute prepisovali, kot se je to dogajalo v nekaterih podjetjih, ali pa jih bomo sami izdelali v skladu s konkretnimi razmerami na fakulteti?

Zakaj tako malo samoiniciativnosti? Tudi to pot kaže, da bodo statutarne komisije izdelale statute v ozkih kabinetnih razpravah do zadnjega člena, potem pa jih v poslednjem trenutku dale v potrditev. V potrditev, ne v razpravo! Ni čud-

no potemtakem, da »razprave v kabinetih« potrebujejo napotke in ideje od drugih, če jih ne dobijo iz najširših razprav med študenti in fakultetnimi učitelji. Statutarne komisije bi morale biti v glavnem le zbiralec, zapisovalec stališč, rešitev in sklepov. Le tako jim ne bo zmanjkalo argumentacij za novi statut.

Danes, tri mesece pred rokom, ugotavljamo, da so le redke sindikalne podružnice razpravljale o novih statutih. Študentska organizacija in Zveza komunistov pa še nista storili kaj pomembnejšega, da bi novi statut nastajal tudi iz stališč, idej in interesov vseh, ne samo statutarne komisije.

Žal ne preseneča mnenje članov statutarne komisije fakultete za elektrotehniko, češ da bodo izkušnje dosedanjega samoupravljanja prispevale k delu ob novih statutih, ki pa — po mnenju članov komisije! — ne bo bistveno spremenjen.

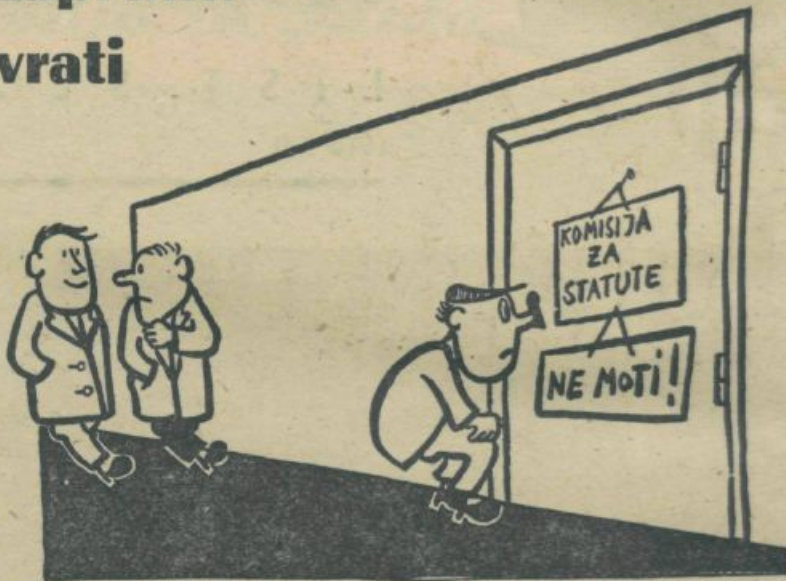
Na medicinski fakulteti so mnenja, da je vse dosedanje delo okrog statutow nepotrebno, zaman, in da kaže raje čakati na splošne okvirne teze Zakona o univerzah.

Na strojni fakulteti odrekajo študentom pravico razpravljanja o novem statutu, češ da študenti po starem statutu te pravice nimajo.

Povzetek vseh teh razmer kaže, da so vse razprave o novih statutih premalo javne in množične.

Ne nazadnje bi morala študentska organizacija že sedaj odločilno vplivati, da

Študentje pred zaprtimi vrati

bi tudi študentski predlogi našli svoje mesto v novih statutih. Spričo dejstev, da ponekod odrekajo študentom pravico do razpravljanja ob novih statutih, bo treba naša stališča še odločneje uveljavljati. Potem, ko bodo statuti sprejeti, bo prepozno razpravljati o določbah, ki so jih za nas postavili drugi.

Ce v statutarnih komisijah ni nobene-

ga komunista, je to ogledalo aktiva ZK na fakulteti.

Kaj pa, če svetom letnikov ponekod odrekajo pravico odločanja pri razpravah? (...ker se dela po starih statutih!) Popolnoma jasno je, da pri starem ne moremo ostati!

Mart

Fakultetni svet na pravu

Fakultetni svet pravne fakultete se je v preteklem obdobju sestel na 8 sejah, na katerih je obravnaval tako osebne in finančne zadeve fakultete, kot tudi obeh samostojnih inštitutov, predvsem pa je dal poudarek študijskemu režimu in problematiki ob reformi.

Razumljivo je, da so študentski predstavniki predvsem aktivno sodelovali pri študijskih vprašanjih — mnogo manj pa pri ostalih vprašanjih, posebno če niso v tesni zvezi s samim študijem. V tem se kaže slabše poznavanje ostalih področij, saj se mnogi študenti morda šele prvič srečujejo na teh sejah, oziroma pri proučevanju gradiva za seje, z vprašanji delitve osebnih dohodkov, s finančnimi vprašanji fakultete itd.

Nova reforma študija teče že četrto leto. Imamo diplomante I. stopnje, kmalu

bodo zaključili študij tudi študentje na II. stopnji. Reforma je bila pripravljena mnogo bolje po organizacijski plati in manj po vsebinski. Študentje sami smo najbolj občutili pomanjkljivosti ravno pri vsebinskem prilagajevanju predmetov profilu I. oziroma II. stopnje, zato smo sami sprožili akcijo za aktivizacijo študija in za ponovno proučitev študija, najprej na I. stopnji. Naloga študentskih predstavnikov v FS je bila na študijskem področju predvsem zastopanje in uresničevanje novih stališč ZS na naši fakulteti.

Aktivizacija študija, to je ustvarjanje aktivnega razmerja med študentom in predavateljem preko vaj, seminarov, nalog, diskusijskih oblik predavanj itd., je kljub določenim pomanjkljivostim premaknila pravni študij z mrtve točke.

Druga akcija študentov, proučevanje ce-

lotne problematike I. stopnje študija, je bil prvi poizkus, da odpravimo nekatere slabosti reforme študija. S stalnim reorganiziranjem gremo mimo mimo vsebinskih problemov. Seveda pa je naloga vsebinskega proučevanja problemov stvar kateder in se študentje v ta vprašanja težko spuščamo.

Seveda pa delovno področje študentskih predstavnikov v FS ni omejeno le na seje sveta, temveč se še dosti bolj odraža v delu posameznih komisij sveta — predvsem v študijski in gospodarski komisiji.

Morda najvažnejše delo študentskih predstavnikov se kaže v spremljanju tekoče problematike na fakulteti, v stalnem stiku s študenti in tudi s profesorji ter v razpravljanju o pomembnih vprašanjih s študenti.

Miha Potočnik

V NEKATERIH NAŠIH KNJIŽNICAH

KNJIG NE SMEMO ZAPIRATI V TEMO

Knjižnice na posameznih oddelkih fakultet so ena izmed najbolj učinkovitih, najcenejših in najenostavnejših pripomočkov študentu pri njegovem študiju. Študent si lahko v njih brez odškodnine izposodi literaturo, ki jo potrebuje za študij. Da bi kaj več zvedeli o težavah in problemih naših knjižnic, smo si izbrali štiri med njimi: potrkali smo na vrata pravnikov, strojnikov in slavistov, pot pa nas je zanesla tudi v Akademski kolegij.

Koristna zamenjava s tujino

Knjižnica pravnikov je matična knjižnica za vso pravno literaturo v Sloveniji. V njej imajo 56.500 knjig, vendar se to število stalno spreminja. Skupno s seminarskimi knjižnicami (teh je sedemnajst) je vseh knjig približno 69.300. Za vse te knjižnice vodi katalog in nabavo novih knjig. V knjižnici vodijo centralni katalog za pravno literaturo v Sloveniji in delno tudi v državi. Razen zakonov in revij posojajo vse knjige na dom. Imajo tudi čitalnico za profesorje in študente. V študentovski čitalnici imata dežurno službo dva študenta, ki urejujeta priložnostno knjižnico učbenikov.

V študijskem letu 1963-64 je imela knjižnica 16.221 obiskov, od tega je bilo študentovskih 12.993, profesorjskih 1848, ostalih pa je bilo 1380.

Velike težave ima knjižnica s prostori, ki postajajo iz dneva v dan bolj tesni. Centralni del knjižnice je nasproti velike avle fakultete, drugi del pa je preko dvorišča, kar zelo otežkoča delo starih bibliotekarjev. Mnogo težav imajo tudi z vezavo knjig.

Knjižnica kupuje skoraj vso domačo pravno literaturo, razen tega pa naročajo tudi potrebno tujo literaturo (zlasti ameriško, francosko, italijansko in nemško). Naročeni so na 98 romanih revij in 87 inozemskih. Z raznimi inozemskimi zavodi imajo urejeno zamenjavo posameznih knjig.

Občutno premajhni prostori

V knjižnici strojnikov imajo več kot 9.500 knjig strokovne literature. Knjižnica je odprta vsak dan od 8. do 14. ure.

Naše strokovne literature je zelo malo, zato je knjižnica vezana na tujo literaturo, ki jo dobi s pomočjo naših založb. Del domačih avtorjev je približno 20 %, medtem ko je vse ostalo tuja literatura. V študijskem letu 1963-64 je bila knjižnica naročena na 13 jugoslovanskih revij in 98 tujih, v letu 1964 pa se bo to število povečalo še za približno 20 tujih revij. Največ revij imajo iz obeh Nemčij, Velike Britanije in ZDA, v zadnjem času pa tudi mnogo iz Sovjetske zveze, za katero je m. d. študenti še posebno zanimanje.

Ob robu bi omenil, da fakulteta izdaja svoj Fakultetni vestnik, v katerem ocenjujejo domači predavatelji tuja dela, razen tega pa v njem objavljajo svoje najnovejše izsledke. Mogoče bi bilo prav, da bi v tem listu našli svoje mesto tudi študentje, ki se že tudi sami poglobljajo v znanstveno-delo svoje stroke. Ze samo dejstvo, da se študentje, ki so dokončali to fakulteto, kmalu po končanem študiju oglašajo s svojimi prispevki, nam to dovolj jasno potrjuje. Večina nove literature si najprej izposodi pedagoško osebje, potem pa je dostopna tudi študentom. Prav tako kot pri pravniki tudi tej knjižnici primanjkuje prostorov, saj je omejena na pičlih 21 kvadratnih metrov. Knjige zato shranjujejo tudi v ostalih prostorih fakultete.

Odobrena finančna sredstva za knjižnico so bila vsako leto dovolj velika. Pri tem velja omeniti, da so strokovne knjige iz tujine zelo drage, izjemno so le sovjetske, katere čedalje več naročajo. Kljub temu pa pri nabavi novih knjig ne gledajo na finančna sredstva, temveč na kvaliteto del. V enem študijskem letu obišče knjižnico približno 3000 bralcev, od katerih je približno 2800 študentov.

120 domačih in tujih revij

Knjižnica oddelka za slovanske jezike in književnosti je bila ustanovljena leta 1919, se pravi istega leta kot ljubljanska univerza. Začetni knjižni fond je pridobila z nakupom knjižnice graškega univerzitetnega profesorja — slavista dr. Gregorja Kreka; od njega ima skoraj popolno zbirko starejše slavistične literature, ki je edinstvena v Jugoslaviji. Drugi del knjižnice sestavljajo starejši inozemski znanstveni časopisi, ki so jih dobili od knjižnice Slovenske matice. Mnogo knjig je knjižnica dobila tudi od nekdanjega ljubljanskega župana in politika Ivana Hribar-

ja. S skromnimi dotacijami v stari Jugoslaviji se je knjižnica le s težavo izpopolnjevala, vendar je ob skrbni tedanjen predstojnik prof. dr. Rajka Nahtigala in višjega asistenta Zvonka Bizjaka postala ena najbolj urejenih knjižnic na univerzi.

Takoj po osvoboditvi je knjižnica navezala stike z mnogimi slavističnimi stolicami in znanstvenimi ustanovami v svetu in tako skrbi za čim popolnejše zbiranje slavistične literature.

Za popolno zbiranje vse slavistične literature knjižnica tudi danes nima dovolj sredstev, ne prostora in ne osebja, zato poskuša svoje delo koordinirati s Slovensko knjižnico, z biblioteko SAZU in z Narodno in univerzitetno knjižnico.

Poleti 1961 se je knjižnica preselila v stavbo FF in dobila sodobno opremo; v njej so uvedli tudi stvarni geselski katalog, ki bo mnogo pripomogel k izkoriščanju knjižničnih zbiranj. Knjižnica ima približno 39.000 zvezkov in se uvršča med večje knjižnice v Ljubljani. V zadnjem letu je prejela 1702 zvezka in 120 domačih in tujih revij, izposodili pa so 6521 zvezkov.

Knjige v skladišču

Potrkam na vrata upravnika v Akademski kolegiju. Pogled upravnika je nekoliko nezaupljiv. »So vam študentje povedali, kako je pri nas s to rečjo?«

V kratkem času zvežem za vso tragedijo kolegijske knjižnice. Knjige leže v skladišču in jih po besedah upravnika ne bodo izposojali toliko časa, dokler ne bo zanje ustreznih omar. Do konca julija sta knjižnico urejevala dva študenta slavistike, ki sta imela približno 1500 knjig (toliko jih namreč ima knjižnica) kar v svoji sobi, kjer sta tudi spala. Knjige sta izposojala na podpis študentov, kar pa se je pokazalo za zelo pomanjkljivo. V slabih dveh letih se je izgubilo približno 80 knjig. Po mnenju upravnika bi bilo najbolje urediti knjižnico tako, da bi si študentje izposojali knjige pri blagajničarju.

V Kolegiju so vsako leto dali za obnovo knjižnice približno 60.000 din. Vsota sicer ni tako velika, kljub temu pa bi bilo narobe, da bi knjige, za katere so žrtvovali dragocena finančna sredstva, še naprej ležale v temnem skladišču in čakale odrešenja iz teme.

To je bil le bežen pogled v nekatere naše knjižnice. Iz vseh teh skromnih zapiskov pa bi lahko ugotovili, da našim knjižnicam še vedno manjka prostorov, da so še vedno težave z nabavo tuje literature ter da ponekod ne morejo urediti tudi najosnovnejše (kljub temu, da imajo knjige) — izposojanje knjig.

M. Maté

Dve uri na vaji z APZ „Tone Tomšič“

Po osvojitvi prvega mesta na tekmovanju pevskih zborov v Gorici je pevski zbor „Tone Tomšič“ odpotoval še v Benetke in se preteklo sredo ob petih zjutraj vrnil z vlakom v Ljubljano. Ob dvanajstih so pevke in pevci spet stopili pred poslušalce. Tokrat v zbornišni dvorani pravne fakultete ob priliki slovesne podelitve naslova častnega doktorja ljubljanske univerze, ki ga je prejel zaslužni matematik, akademik prof. dr. Josip Plemelj.

Peli so in njihovi glasovi so za trenutek popustili od neprespane noči. Po zidovih velike dvorane, ki obda vsakega obiskovalca s spoštovanjem in nemirno tišino, se je lovila njihova pesem...

V petek so se zbrali k skupni vaji. Mladi in stari pevci zbora. Devetdeset jih je vseh, a pri vaji jih je bilo deset več kot polovica. Nekateri se še niso opomogli od napornega potovanja, ali pa so že odšli domov.

V petek ob pol osmih. Tako dvakrat na teden. Pred koncerti pa vsak dan.

NEKAJ MINUT

čez domenjeno uro je in niso prišli še vsi. Nekam počasi prihajajo, lezejo iz toplih plaščev in si urejajo lase, ki so se razmršili pod čepicami.

Starejši na hodniku vlečejo zadnje dimne iz cigarete. Potem jo pohodijo in se zrinejo h klavirju v balkonski dvorani v poslopju Univerze... Saj je to le običajna, z dolgočasna vaja...

Vse teče po nepisanem kalupu. Ni treba dosti besed, pravijo in se spominjajo svoje najljubše pesmi.

Najprej ločena vaja po glasovih. Korepetitorji žulijo posamezne pevske fraze tako dolgo, da že presedajo. Fraze in korepetitorji.

Od pol osmih do devete ure zvečer.

Sele potem je na vrsti skupna vaja glasov. Nocoj so peli ločeno tenorji in bas, alti in soprani pa so vadili skupaj.

Zdaj sedijo v polkrogu okoli klavirja in

skozi polglasen pogovor se sliši šeleste nje not.

Dirigent je pripravljen...

Stojte! Še kratek sestanek, preden začnemo!

»Seznanil vas bom z letošnjim programom,« reče predsednik Akademika, medtem ko dirigent pogleda na uro.

Prebere jim petnajst imen skladateljev in naslovov skladb, ki jih bodo izvajali v osemnajsti pevski sezoni. Med njimi je pet renesančnih skladb. Vse pesmi programa bo zbor pel prvič.

»... In kje bomo peli?«

»Marca v Mariboru, aprila v Kranju, v maju bomo nastopili v Zagrebu in Beogradu, oktobra v Celju, Trbovljah, Murski Soboti, v Novem mestu in v začetku novembra še v Prištini. Se ena zanimivost: letošnji letni koncert bo v Ljubljani že 21. aprila. Tako urni nismo bili še nikoli...«

»Pa inozemstvo?«

»Zaenkrat samo Madžarska. Mogoče še Gorica kot letos, najbrž pa bomo dobili povabilo tudi iz Arezza...«

Na obrazih pevcev ni brati malodušja. Potovanja sprejemajo kot informacijo o programu.

»Se nekaj,« se prvič glasno oglasi dirigent Igor Lavrič, ki se vsak teden dvakrat pripelje iz Maribora. (Akademik mu povrne samo potne stroške). »Prihajajte ob pol osmih k vaji!«

»Se kdo?«

»Trenutek! Zadnjič sem naročil, da prinesite zelene mape,« se je oglasil nekdo, očitno arhivar. »Prinesla pa jo je samo Tatjana...«

»Bravo Tatjana!« so zatulili (dobesedno) v zboru. Arhivarja je nekdo povlekel od zadaj za suknjič in ga potisnil na stol. Bil je glas vpijočega v puščavi.

Dirigent je z močno roko udaril po klavirju.

»Dostil!«

Potihnil je smeh in »diskutantje« so obsedeli na svojih mestih.

»Zdaj pa pogledjmo, česa smo se naučili,« je napol očetovsko povedal dirigent, ki je tri leta prepel v zboru APZ-jevcev.

V tej obleki srečujemo APZ na koncertih... Kdo ve za vse dolge ure vaj?

Rutinirano je pritisnil na tipke in zbor je zamrmral intonacijo.

V sobi je vzvalovila pesem Jakoba P. Gallusa:

»Libertas animi cibus est et vera voluptas...«

Izzveneli so dolgi akordi madrigala in na sredini so alti izgubili intonacijo. Pesem je zatrepetala in končno mučno ugasnila kot plamen sveče.

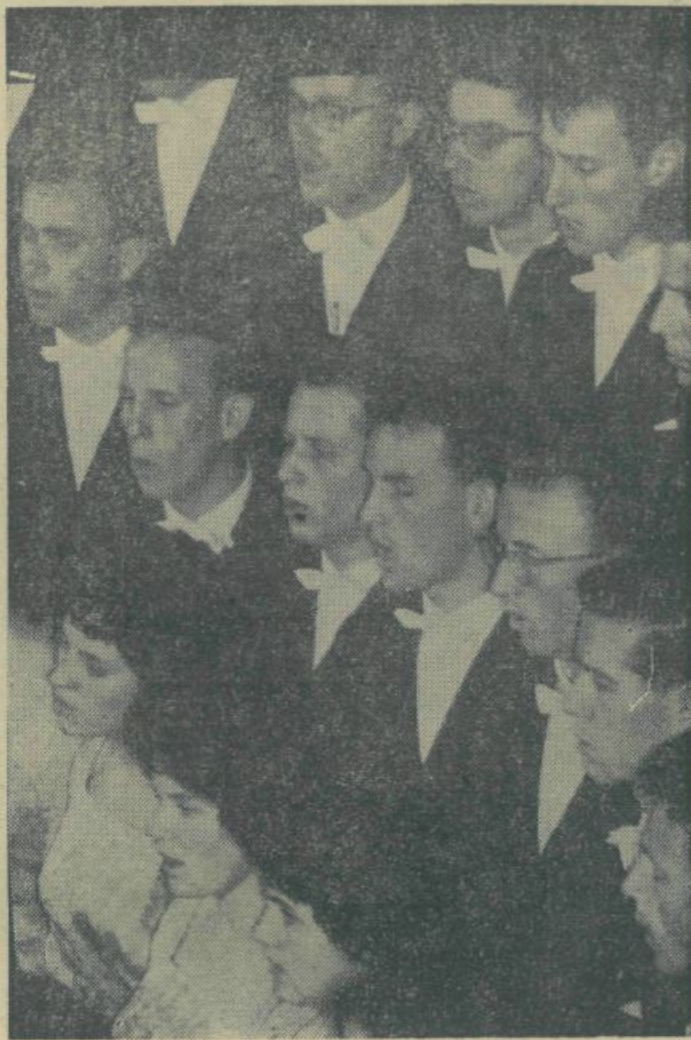
Še enkrat!

»Svoboda, naših duš hrana si in pravo veselje...«

Še enkrat! Bas!

PONAVLJANJE

ima tudi svoj konec. Toda tu ima glavno besedo dirigent. Od predsednika zbora zahteva seznam, ki bo določal vsakemu pevcu stalno mesto pri vajah. Nerodno je povedal, ko je rekel, da bo pomešal stare in mlade sopranistke. Kratko pavzo je izkoristil za opravičilo, ker so se sopranistke, ki so že več let pri zboru, prižile, da pač le niso tako stare...

Kazalec se pomika že proti deseti uri. Pozno je že in le malo časa je preostalo za ponavljanje druge pesmi. To je rapso-dija Skalovskega Niz mojot roden kat.

Le s težavo jo prvič prepejejo... Ob času jih navadno zmoti vratar univerze, ki ob desetih zvečer zapira sivo poslopje. Odpre vrata in to pomeni, da je čas vaje potekel. Pevci, ki mi sedijo blizu, povedo, da vratar ne zamudi nobene vaje...

Nocoj prvega srečanja z novimi člani zbora ne bodo zavlekli. Konec je točno ob deseti.

Ob splošnem razgovoru je predsednik oznanil temorjem, da so na vrsti za pospravljanje stolov in miz, kajti zjutraj bodo v tej sobi predavanja... Bruci so polni elana pohiteli z delom.

Zunaj je hladen zrak udaril v obraz in pod arkadami univerze so se pevci poslavljali. Po dva, po trije so šli — proti domu ali še prej v kavarno, da si zmocijo suho grlo.

Velika okna na univerzi so ostala brez luči.

-de-

„NAŠ DRUGI DOM...“

Opazoval sem drobno dekletce, zavito v pisano ruto, izza katere so kukali prameni svetlih las, ki se je sklonilo k tlom in s prstkom napisalo v ivje, odpadlo z drevesa, s skrbno otroško pisavo: ZIMA.

Res, pred vrati je zima in vprašujemo se, kam so izginili študentje, ki so ob toplih dnevih postajali po vseh mogočih znanih in nezanih vogalih, od Figočca naprej.

Velik kup zemlje na cesti, prijazni vrtovi v okolici in drobne hiše, to je okolje, v katerem stoji Dom študentov okraja Maribor.

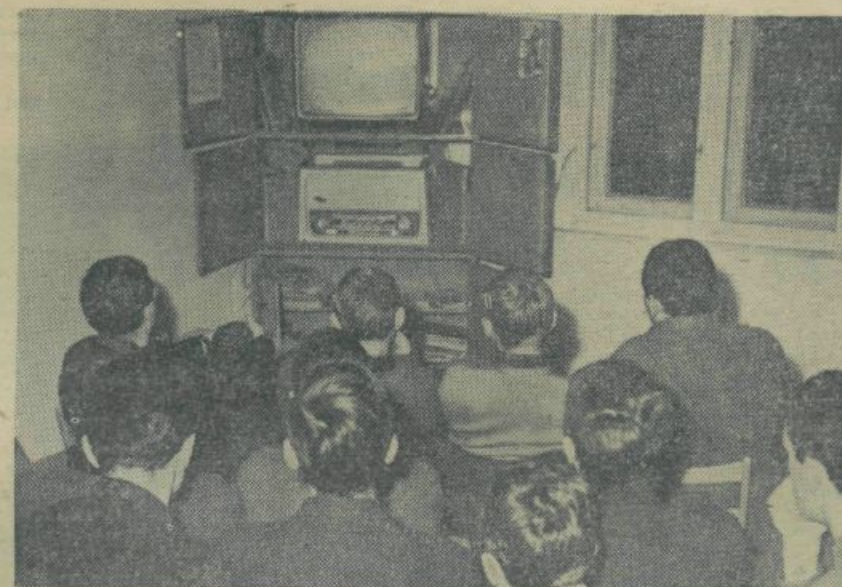
Enonadstropna stavba se prav gotovo ne zaveda prednosti, ki jo uživa; vsaj njeno dokaj skromno pročelje ne kaže, da je to edini dom te vrste v Ljubljani.

Ko stopate po stopnišču, osvetljenem z neonsko lučjo, sveže obarvanem s prijetno modro barvo in predvsem ne navadno čistem, si ne morete predstavljati, da so vse to uredile roke študentov in nehoti ugotovite, da absolvent gozdarstva v beljenju prav nič ne zaostaja za pleskarjem, da bodoči elektro inženir postavlja zidove boljše kot zidar da...

»Je pač tako,« mi je dejal upravnik doma, Bogdan Rotar, »to je naš drugi dom in kot takšnega ga hočemo tudi urediti, seveda v mejah naših možnosti, kajti na prvem mestu je pač študij!«

Dom ne stoji še dolgo, saj so ga

odprli v jeseni 1962. leta, je pa od 1960, ko so ga začeli študentje urejati, vloženo vanj toliko naporov, da je danes upravičeno lahko v ponos vsem, ki so

si prizadevali za njegovo ureditev in vsem, ki danes vanj zahajajo.

V veliki, toplo zakurjeni sobi, v kateri gospoduje nad vsem akvarij s tropskimi ribicami, sta medicinka študirala okostje glave, in da ju ne bi motila, vsa se z upravnikom umaknila raje v klubsko pisarno.

Tu mi je prijazni absolvent gozdarstva pripovedoval, kako je dom nastajal, kako so rušili zidove, da bi pridobili več prostora, kako so jih nato sami belili in, nabavljali material.

»Sedaj je že mnogo napravljenega, pa še vedno primanjkuje to in ono.«

»Vidiš, te neonske luči nam je podarila Elektrokovina, kljuko Livarna

obiskovalcem doma, članom klubov ptujskih, priških, koroških in mariborskih študentov, ki so imeli na zalogi obilo snovi.

»Tale soba, ki je prijetno topla, je zelo primerna za študij. Po novem pravilniku doma je od devete do osemnajste ure namenjena le učenju,« mi je pripovedoval eden izmed obiskovalcev.

»Mislim, da bi potrebovali res še eno sobo, ki bi bila namenjena izključno za študij, tako da bi se v tem prostoru lahko zbirali tudi tisti, ki se ne mislijo učiti,« je pripomnil absolvent.

Kulturno življenje v domu se običajno omejuje le na predavanja s povprečnim obiskom.

Nekajkrat letno priredijo družbene večere... in to je vse.

Drugače pa obiskovalci prav radi posedajo ob televiziji, igrajo karte in debatrajo, pravijo le, da nekatere stransko moti, ker je kajenje v prostorih prepovedano...

Ce bi med obiskovalci doma iskali kakšno večje število deklet, bi bilo vaše iskanje zaman.

»Pridejo le na družabne večere, drugače pa jih ni,« mi je dejal razočarano študent z akademije. »Čudno, kajne?«

Ce morda radi igrate šah, če bi radi gledali televizijo, ali pa se morda učili v toplih prostorih, si ne delajte skrbi. Edini pogoj je, da ste doma iz Maribora. Priekije, Ptuj, ali s Koroškega, pa vas bodo radi sprejeli medse. Verjemite mi, da se boste prav prijetno počutili, kajti dom je namenjen prav vam, študentom izven Ljubljane.

Hiša na cesti v Rožno dolino št. 18 vas čaka; preden pa vstopite, ne pozabite prečitati napisa na vratih: PRO-SIMO, OČISTITE SI ČEVLJE!

Otmir Lajh

Tudi v Mariboru se razvija študentsko družabno življenje: Sprevod brucov.

NA MARIBORSKIH VIŠJIH ŠOLAH

Socialna struktura — precej ugodnejša

V zadnji novembrski številki Tribune je bil na tretji strani objavljen članek, v katerem avtor ugotavlja, da je socialna struktura na ljubljanski univerzi prav zaskrbjujoča. Podatki in shema ponazarjata precejšnje razlike med socialnim sestavom slovenskega naroda in med študenti univerze.

Podatki o mariborskih visokošolskih zavodih in o socialni strukturi njihovih obiskovalcev bodo dopolnili sliko o slovenskih študentih.

Niso namreč popolnoma primerljivi s podatki z univerze. Podatki so bili zbrani po drugih kriterijih in po manjšem številu skupin. Zaradi tega je kolikor toliko primerljiv samo podatek o osnovnih enotah, iz katerih izhajajo študentje: o skupini uslužbencev in o skupini delavcev in kmetov.

Ce povzamemo objavljene podatke o strukturi aktivnega prebivalstva, predstavljajo kmetje in delavci 71 odstotkov slovenskega prebivalstva; skupino uslužbencev, s katero operira statistika o mariborskih študentih, pa lahko z določeno rezervno primerjamo s skupino »administrativno osebje ter strokovnjaki in umetniki«. Ta skupina po podatkih iz istega vira predstavlja 14 odstotkov Slovencev. Zaradi neprimerljivosti podatkov ne moremo točno opredeliti skupin »prometnega, trgovskega, zaščitnega, uslužnostnega osebja«, ki nihajo med obema zgornjima grupacijama.

Podatki o vpisu v I. letnik študijskega leta 1963/64 na mariborskih visokošolskih zavodih kažejo, da se je na vseh 6 institucij vpisalo skupno 2483 študentov. Za našo analizo niso pomembne številke o vpisu na posamezne zavode, ampak odstotki, s katerimi so zastopane posamezne velike socialne skupine. Le-ti so na slednji (v primerjavi s podatki o Sloveniji in o univerzi):

	SRS	Univerza	Mariborski VZ
delavci in kmetje	71 %	27,7 %	50,1 %
uslužbenci	14 %	45 %	36,5 %
ostale skupine	15 %	27,3 %	13,4 %

Kaj nam kažejo ti podatki, ki v primerjavi s podatki o vpisih prejšnjih let ne dajo nobenih bistvenih odstopanj oziroma razlik? Ta struktura je vsa leta zelo stabilna in se je celo za malenkost popravila v korist največje skupine — delavcev in kmetov. Ne moremo torej govoriti o nobenih bistvenih tendencah po premikih v korist te ali one skupine. Ugotovimo lahko le, da seveda tudi na mariborskih zavodih ni doseženo stanje ujemanja strukture republiškega aktivnega prebivalstva in strukture študentov, vendar pa so odstopanja bistveno manjša kot na univerzi: nekaj čez 50 odstotkov študentov kmečkega in delavskega porekla se skorajda ne da primerjati s 27 odstotki v Ljubljani. Prav tako je precej nižji odstotek tistih, ki izvirajo iz socialne skupine, imenovane uslužbenci.

Kje so razlogi za to? Prav gotovo je najbolj bistven razlog dolžina študija na višjih šolah. Čeprav so tudi fakultete formirale I. stopnjo, se ljudje, ki iz teh ali drugih razlogov žele hitreje dokončati študij in se zaposliti, raje odločajo za višjo šolo kot za I. stopnjo fakultete. Verjetno so med temi razlogi najbolj omenbe vred-

ni prav materialni pogoji. Ta zaključek vzbuja morda podobno skrb za tendence razvoja socialne strukture in morebitne neprijetne sociološke posledice. Morda pa je v tem skrita še neznana korist oziroma prednost višjih šol pred fakultetami z njihovim štiri do petletnim študijem. Morda se bo pojavila tudi misel, da bistveno vpliva na tako strukturo tudi lokacija mariborskih višjih šol. Mariborska višja ekonomsko-komercialna šola ima npr. kar 25 odstotkov študentov iz ljubljanskega okraja. Iz mariborskega okraja pa ni niti 50 odstotkov študentov te šole.

Potrebno bi bilo tudi primerjati podatke o socialni strukturi študentov s podatki o tem, katero srednjo šolo so končali pred vpisom. Prav tako verjetno obstoje tudi razlike med rednimi in izrednimi študenti. Med tema skupinama študentov pa veljajo v Mariboru čisto druga številna razmerja kot na ljubljanski univerzi.

Vse to nikakor ne zmanjšuje pomena ugotovitve, da je socialna struktura mariborskih študentov dosti bližja podatkom o slovenski strukturi in da je torej precej manj zaskrbjujoča.

mm

Vrvež in smeh v parku sta zamrla

Lepše perspektive

Višje šole v Mariboru vzgajajo predvsem strokovnjake praktike, ki gredo takoj po končani I. stopnji v proizvodnjo. Zato je vsekakor potrebno v teh šolah delati bolj praktično in se čimbolj prilagajati praksi. Da bi lahko šole dosegle ta namen, morajo imeti v svojem lastnem okviru čim več sodobnih laboratorijev in eksperimentalnih delavnic, v katerih se lahko diplomant prve stopnje izpopolnjuje in pozneje prenese svoje znanje v prakso.

Poseben pomen ima praktični pouk na Višji tehniški šoli v Mariboru, kjer vzgajajo inženirje-praktike. Zato se šola čimbolj trudi, da bi lahko dala svojim študentom na razpolago laboratorije in delavnice.

VTS sedaj gostuje v stavbi, ki je bila pravzaprav zgrajena za srednje strokovne šole in seveda ni primerna za visokošolski študij. Zato je šola že leta 1959 začela z izdelovanjem investicijskega programa, ki je v razdobju 1959-63 doživel štiri variante.

Zadnja varianta investicijskega programa obsega center srednjih strokovnih šol, ki ga bodo sedaj preuredili za potrebe VTS. Objekt je še nedograjen, potrebnih pa je samo še nekaj prezidav, tako da bo jeseni že gotov. Šola ima namen zgraditi v celoti šest objektov, ki bodo zadovoljevali potrebe VTS. V načrtu je cela vrsta laboratorijev (kemijski, elektro, tekstilni, strojni in gradbeni laboratorij) ter delavnica za oddelek strojništva. Prav tako bodo zgradili tudi več velikih predavalnic, kjer bodo predavali predmete, ki jih lahko posluša več oddelkov skupaj. Vsa poslopja bodo zgrajena predvidoma do konca leta 1965 oziroma do začetka leta 1966 ter bodo vseljiva najpozneje do jeseni 1966.

Vse zgradbe bodo stale na velikem kompleksu zemljišča, ki do segalo od Gosposvetske ulice do Drave. Tako lokalizirana VTS bo imela v bodočnosti vse pogoje za preras v fakulteto in sicer po oddelkih, ki so najmočnejši.

Sredstva, predvidena za gradnjo tega centra, znašajo približno 1 milijardo in pol, kar pa z ozirom na porast cen v gradbeništvu ni končno, ker so usluge gradbenikov iz leta v leto dražje. Gradnjo teh objektov pa bodo financirali republika, okraj, občine in gospodarske organizacije.

Projekti za dve zgradbi so že narejeni in je gradnja že v teku, za ostale objekte pa ima VTS pogodbo s Komunama projektom, ki jih bo končal v začetku prihodnjega leta.

Tako zgrajena šola bo imela predvidoma kapaciteto okoli 1500 študentov.

Tudi Višja stomatološka šola gradi letos nov objekt in sicer pri srednji medicinski šoli. Tako bo končno dobila lastne prostore, ki jih ima sedaj raztresene po mestu.

-niš

Prvi študentski pevski zbor v Mariboru

Kmalu bo v Mariboru ustanovljen prvi študentski pevski zbor. O ustanovitvi pevskega zbora so že dolgo razpravljali na Pedagoški akademiji v Mariboru. Tudi na drugi redni letni konferenci ZS na Pedagoški akademiji je bilo govora o tem. Da do ustanovitve pevskega zbora še ni prišlo, moramo iskati vzroke le med študenti. Zborovodja in materialna sredstva so bila namreč zagotovljena. Zbor bo sestavljen v glavnem iz študentov Pedagoške akademije in bo deloval pod njenim okriljem. V njem bodo lahko sodelovali tudi študentje drugih višjih šol v Mariboru.

Pomanjkanje literature

Na konferenci ZS na Pedagoški akademiji je stekla tudi beseda o pomanjkanju literature za študij na tej šoli. Posebno pereče je to vprašanje za matematično in kemijsko smer. Ker učbenikov ni v prodaji v knjigarnah, jih študentje lahko dobijo le v mariborskih knjižnicah. Knjižnice imajo omejeno število teh knjig, zato je večina študentov vezana na zapiske s predavanj. Za rešitev tega problema so se zadržali profesorji, ki so sklenili, da bodo za svoja predavanja napisali potrebna skripta. Med drugim so v diskusijah poudarili, da je bilo dosedanje ideološko delo v okviru študentske organizacije pomanjkljivo in da je potrebno v bodoče temu področju dela posvetiti z raznimi predavanji in svobodnimi tribunami kar največ pozornosti.

Precej je bilo govora o neskladnosti urnika predavanj in o prehudih pogojih za vpis v drugi semester. Ugotovili so, da je temu krivo pomanjkanje prostorov in premajhna angažiranost svetov letnikov.

-mac

Nagrajevanje demonstratorjev

Glede na porast življenjskih stroškov postaja problem plačevanja demonstratorjev na filozofski fakulteti že pravi anahronizem. Kljub vsakoletnim zahtevam, ki jih demonstratorji postavljajo že od leta 1960 za povišanje demonstratorskega honorarja, se to stanje do danes ni izboljšalo. Vsa ta leta so prejeli na uro 160 dinarjev. Za 28 ur demonstratorskega dela, so dobili potemtakem 4.480 din. Pri tem pa velja poudariti, da je delo večine demonstratorjev preseglo število teh ur, vse težji materialni pogoji pa so jih prisilili, da ponovno spregovore besedo o povišanju svojega demonstratorskega honorarja.

V ta namen je Združenje demonstratorjev postavilo dve zahtevi in sicer:

1. da je 160 din za efektivno uro dela premalo in da je ta znesek treba povečati vsaj na 300 din

2. da je treba čimprej preiti na temeljito analizo demonstratorskega dela po oddelkih in ga nagraditi po učinku.

Dosedanje zahteve so ostale le pri ugotovitvah, da so do tega upravičeni, vendar fakulteti primanjkuje denarja. Dohodki asistentov in profesorjev so se v teh letih bistveno spremenili, pri tem pa ni nihče upošteval demonstratorjev, čeprav so tudi ti udeleženi pri izvajanju pedagoškega procesa. Demonstratorji pa svoji zahtevi upravičujejo tudi z dejstvom, da ima večina med njimi višjo šolsko izobrazbo in da jim glede na to pripada primeren honorar. Če primerjamo njihove razmere s predmetnimi učitelji, lahko ugotovimo, da so ure demonstratorjev za polovico slabše plačane od njih. Prav tako pa bi lahko študent v tem času zaslužil z instrukcijami 300 do 400 din na uro. Če pri tem ne bi šlo za povezavo s študijem, bi si ti študentje prav gotovo poiskali druge zaposlitve. Fakulteta pa ni upravičena izkoriščati njihovega dela, temveč ga mora primerno nagraditi.

Za demonstratorje so navadno izbrani boljši študentje, s tem pa se ni rečeno, da morajo ti delati za minimalno nagrado. Po drugi strani imajo nagrajevanje

demonstratorjev za socialni akt — dajanje pomoči boljšim študentom, kar pa seveda ni prav in je potrebno delo nagraditi kot delo. Če pa misli dajati fakulteta posebne nagrade, naj se za to ustanovi poseben sklad.

Za delo, ki ga demonstratorji opravljajo, je sedanja nagrada premajhna. Z nagrajevanjem dela po učinku pa bi se dalo brez dvoma pravično vskladiti plačevanje demonstratorjev. Tudi njihovo delo se razlikuje; nekateri že sedaj opravljajo več kot 28 ur (npr. psihologi), medtem ko so demonstratorji na nekaterih oddelkih dokaj dobro nagajeni, če upoštevamo njihovo minimalno obremenjenost z delom. Sčasoma bo potrebno doseči tudi to, da se pri nagrajevanju po učinku upošteva tudi kvaliteta in ne samo kvantiteta dela. Zlasti na majhnih oddelkih se pojavlja to, da demonstratorji opravljajo tudi bibliotekarska in administrativna dela.

Demonstratorji vsekakor vztrajajo pri tem, da pod temi pogoji ne bodo več delali in podpisovali demonstratorskih pogojev. O tem je razpravljala tudi gospodarska komisija pri fakulteti in zadovoljila vse predstojnike oddelkov, da čimprej napravijo točno analizo o zaposlenosti demonstratorjev. Podobno analizo pa bo v teh dneh napravil tudi odbor Združenja demonstratorjev skupno s fakultetnim odborom, potem pa bo skupni sestanek vseh demonstratorjev s predstavniki dekanata in posameznih oddelkov.

Ob reševanju materialne stimulacije demonstratorjev je prišel do izraza tudi širši fakultetni problem, problem materialne zapostavitve filozofske fakultete. Kot je videti, se pri razdeljevanju sredstev znotraj univerze ne upošteva specifičnega položaja omenjene fakultete, namreč izredne heterogenosti, saj jo sestavlja kar 16 med sabo zelo različnih oddelkov in so zato potrebe po kadru neprijemljivo večje kot kjerkoli drugje. Nujna posledica tega so znatno nižji osebni dohodki zaposlenega kadra in bo zato vsekar moral priči do pravičnejšega raz-

V bifeju Akademskega kolegija že drugo leto prodaja sok in kruh študentom JOŽE SABLATNIK, študent strojništva. Kot se spodobí »hi-giensko tehničnim« predpisom, je oblečen v bolj ali manj belo haljo, ki jo morajo nositi vsi »uslužbenci« bifeja.

»Postrežnine ne zaračunavaš, Jože?«
»To bi bilo pa res smešno,« je odgovoril. Povedal je, da si s to honorarno zaposlitvijo pomaga pri preživljanju, saj mu je dodatek Zveze borcev res preskromen, da bi se mogel z njim prebiti skozi mesec.

»Večkrat sem že prosil za štipendijo, pa so me povsod odklonili...«
»Ali dobro zaslužiš?«

»Vsi trije zaslužiimo. Zaslužek pa je odvisen od prometa, ki ga ustvarimo.«

»Koliko pa pride na vsakega?«
»Okrog petnajst tisoč dinarjev. Sicer

deljevanja materialnih sredstev, s čimer bi bilo tudi problem demonstratorjev lažje rešiti.

Vendar pa študentje vztrajajo pri zahtevi, da se že v okviru sedanjih možno-

Razgovor ob dveh

pa ta dohodek zelo niha. Odvisno je od tega, koliko dni na mesec sem zaposlen. Moja udeležba je približno dvajset dni na mesec, kar pomeni, da sem bil v bifeju dvajsetkrat po dve uri in pol, saj je naša služba le od poldneva do pol treh in zvečer od šestih pa do pol osmih.

»Kaj pa prodajate?«

»Bife služi v glavnem kot »okrepčilo« študentom po »lahkem« kosilu ali večerji, mnogi pa si po jedi privoščijo še kozarec soka, oranžade, kokto, drugi kos čokolade, napolitanke...

»Vse kar prodajamo, dobivamo od grosista. Cene le toliko povišamo, da krijemo izgube, če se nam, recimo, pokvari konzerve, če segnijo sadje in podobno. Z razliko v cenah si krijemo tudi honorarje.«

»Potem pa morajo biti cene res vi-soke!«

»Razlike v cenah nam ne prinesejo toliko. Več zaslužimo s prodajo bonov za kosilo in večerjo, saj so boni pri nas za pet dinarjev dražji kot pri blagajni Kolegija.«

»Študentje pravijo, da je premalo iz-bire...«

»Saj bi nabavljali še več, pa nimamo prostora. Predvsem pa gledamo na to, da smo poceni.«

»In kaj si ti najraje kupiš v bifeju?«

»Ajvar.«

sti najde primerna rešitev. Če so se lahko osebni dohodki redno zaposlenega kadra bistveno povečali, ni dvom, da bi se dalo to urediti tudi za demonstratorje.

Miha Maté

● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI

Z UČITELJIŠČA NA AGRONOMIJO

Znova smo prejeli dopis enega izmed naših srednješolskih bralcev. V njem se obrača na nas zaradi svojega bodočega študija. V. R. iz Ljubljane, kot se nam je v pismu predstavil, obiskuje zadnji letnik učiteljišča in namerava nadaljevati študij. Kljub temu, da bi bilo logično pričakovati, da se bo odločil za študij na Filozofski fakulteti ali kaj podobnega, bi rad študiral agronomijo. Ker pa mu mnogi odsvetujejo ta študij, nas prosi, da mu posredujemo nekaj informacij o študiju in mnenj o poznejši možnosti zaposlitve.

Kar se tiče golih podatkov o študiju, jih lahko dobi na fakulteti, na ostala vprašanja pa smo poskušali dati odgovor.

Predstojnik agronomskega oddelka Biotehniške fakultete prof. Rudolf Turk:

»Družbeno ekonomska posebnost kmetijske proizvodnje je, da mora v polni meri skrbeti, da so krite družbene zahteve po življenjskih potrebščinah in potrebe industrije po surovinah. To je posebnost, ki jo industrija ne pozna. Če na primer planiramo določeno število televizorjev, pa jih kasneje ne izdelamo, se to na trgu in pri standardu ne pozna mnogo. Če pa ne pridelamo dovolj pšenice, zelenjave, sadja, se bi utegnili zgoditi, da ostanemo brez kruha.

Efektivnost družbenega dela v kmetijski proizvodnji se vedno bolj postavlja v ospredje; uvajanje novih tehnoloških postopkov zahteva, da se proizvodnja poveča ob čim manjši porabi družbenega dela; ob vsem tem pa mora biti ta proizvodnja tudi rentabilna, ker brez nje ni razširjene reprodukcije. Problem efektivnosti vključuje: proces intenzifikacije v smeri vse večjih pridelkov ter rentabilnost in produktivnost živega in materializiranega dela.

Kot vsaka proizvodnja, ima tudi kmetijska svoje posebnosti. Vendar je nekaj značilno samo za to stroko — v pogojih sedanje stopnje razvoja proizvodnih sil je še vedno pogojevo delovanje prirodnih činiteljev — grobo rečeno — od muhavosti vremenskih faktorjev, pa še talnih in klimatskih nasploh. Ti prirodni činitelji v stadiju neorganiziranosti delujejo čisto stihijsko, danes pa jih marsikje izključujemo ali vsaj reguliramo — vzemimo za primer rastlinjake. Družbeno ekonomska razvitost

pa tega še ne dovoljuje v polni meri niti v razvitih kapitalističnih deželah, kar moramo upoštevati, da bi s prevelikimi investicijami v tej smeri hkrati rušili skladen razvoj gospodarstva. Zato se danes orientiramo tako, da s primernimi proizvodnimi sredstvi te prirodne činitelje vprežemo v proizvodni proces tako, da koristno delujejo.

Vse to postavlja pred kmetijsko znanost, agronomijo, zahtevo po strokovnjakih, katerih naloga je organizacija proizvodnega procesa v okviru družbenega kompleksa proizvodnje. Strokovnjake, ki bodo znali gornje činitelje oceniti s širokega vidika čim racionalnejše uporabe družbenih sredstev.

Obseg in vsebina študija morata biti zato prirejena trenutnim in perspektivnim potrebam našega kmetijstva in znanstvenega raziskovalnega dela. Strokovnjak agro-

nom mora obvladati ne samo, kako gojimo posamezne kulture; seznanjen mora biti tudi, kako to delajo drugod po svetu in biti zmožen, da aplicira tuje izkušnje na domačih tleh. Metode raziskovalnega dela, s katerimi se seznanja v teku študija, so pa hkrati tudi porok, da zna mlad agronom na podlagi že pridobljenih izkušenj in znanja v preteklosti v primernem trenutku postaviti nekaj novega tako na področju tehnologije kot ekonomike. Da, ekonomike.

To je področje, ki je v naši stroki še vse premalo obdelano, je pa prav tako važno kot proizvodnja sama. Zato je ekonomska smer, ki je ena izmed možnosti vpisa na drugi stopnji, še toliko bolj dobrodošla, ker daje ljudi, ki raziskujejo tržišče, problem prodaje in delitve kmetijskih proizvodov pri nas in tudi na celotnem svetovnem trgu.

Perspektive človeštva niso rožnate; na koncu stoletja nas bo 6 milijard. Če danes imajo nerazvite države probleme s preskrbo svojega prebivalstva, kar je sicer le posledica nepravilne delitve dobrin. Bo pa to vprašanje stalo pred nami vedno bolj jasno in s tem v zvezi se bodo potrebe po agronomih izredno povečale. Zanimivo pa je ugotoviti, da sta znanost in tehnika v biotehniških vedah presegli razvojni okvir

celotne družbene akumulacije. Znanost je danes zmožna dati agronomu več, kot mu more družba prispevati sredstev, da bi proizvodni proces uredil v smislu čim bolj moderne in racionalne proizvodnje; bolj ko se bo dvigal splošni družbeni standard, več ko nas bo, več bo treba življenjskih potrebščin in lahko rečemo, da bo to še potencialno potrebo po kmetijskih strokovnjakih.

Zatorej se ni treba bati nikomur, da bi ostal brez dela. Še več. Bati se je celo, da pri današnjem vpisu na agronomijo že v bližnji bodočnosti pride do položaja, ko bo treba agronomu še posebno krepko pljuvati v roke. Delo, ki se odpira, je zanimivo, marsikje pa bo potrebno orati ledino. Danes, ko kmetijstvo prihaja zmerom bolj iz primitivne, privatne, na visoko akumulativno družbeno proizvodnjo, še posebno potrebujemo ljudi, ki bodo razgledani ne samo na strokovnem področju, ampak bodo strokovnjaki — družbeni delavci. Temu pa današnji način študija ne ustreza več. Zehteve, ki se postavljajo, bodo gotovo morale priti do izraza v novem statusu Biotehnične fakultete, ki ga pripravljamo, in želimo, da bi o tem skupno spregovorili praksa, študentje in uprava fakultete.

Razgovor pripravil: I. MARENK

CENTER ZA GLASBENO VZGOJO V MARIBORU

Širša glasbena vzgoja

V Mariboru sta vse do lanskega leta delovali dve šoli, ki sta vzgajali bodoče glasbenike in glasbene strokovnjake: to sta bili višja in srednja glasbena šola.

Z lanskim šolskim letom pa so namesto teh dveh šol ustanovili skupen glasbeni zavod: center za glasbeno vzgojo. Center že s samim naslovom opozarja na svoje razmeroma široko področje delovanja. V prvem šolskem letu so se precej približali konceptu, ki so si ga zadali ob ustanovitvi.

Pridobljene izkušnje, ki so si jih pridobili v prvem letu dela, so dobra osnova za nadaljni razvoj te prav gotovo potrebne ustanove. Pri centru za glasbeno vzgojo gre pravzaprav za izkušnje dveh vrst: sprejeli in še okrepili so vse, kar je bilo pozitivnega v dosedanjem glasbenem šolstvu, pri čemer mislimo predvsem na strokovno kvaliteto glasbene vzgoje. Nove naloge, ki so si jih zadali (zlasti širina glasbene vzgoje), so sicer ostro začrtane, toda oblike tovrstne-

ga dela so tako spremenljive, da jih morajo neprestano proučevati in prilagajevati.

Povsem proti pričakovanju je dejstvo, da na zavodu nimajo skrbi s pomanjkanjem strokovnih predavateljev. Toliko bolj pa smo lahko zaskrbljeni, ker zelo primanjkuje glasbenih pedagogov po drugih glasbenih šolah, v prvi vrsti v osemletkah. Pomoč lahko poiščemo le v vertikalni integraciji, torej s povezavo vseh stopenj glasbene vzgoje.

Delo ustanove je usmerjeno predvsem na področje občine Maribor-Center, ki je tudi njen ustanovitelj. Izjema je seveda srednja glasbena šola, ki jo obiskujejo gojenci iz celotnega mariborskega okraja, veliko pa jih je tudi iz ostale Slovenije.

Sodelujejo tudi z drugimi občinami, tako so na primer v občini Tezno ustanovili v petih krajih nekakšne podružnice. Govoriti o tem, kakšna bo integracija glasbenih šol v samem mestu ali mor-

da celo v okraju, bi bilo sedaj še preuranjeno.

Tudi sicer je značaj dela centra zelo širok. To se kaže v zelo tesni povezavi centra z osemletkami. Na šestih osemletkah imajo letos v okviru oddelka za kolektivno muziciranje kar 44 različnih instrumentalnih in vokalnih skupin.

Praviljajo tudi nov statut zavoda, ki ga bo treba ne samo prilagoditi duhu nove ustave, temveč tudi predvideti, kako se bo ustanova s širokim družbenim udejstvovanjem še nadalje razvijala. Glasbeno šolstvo je razvojno v glavnem še v hudem zaostanku in bo potrebno mnogo truda, da mu damo vso potrebno širino, hkrati s poglobljeno kvaliteto.

Prvi poskus približanja kakovostne glasbe publiki je bil ob letošnjih proslavah dneva republike. Takrat so gojenci centra za glasbeno vzgojo gostovali s kvalitativnim, širšemu občinstvu pristopnim sporedom. Nastopali so za občinsko skupščino center, za Maries, Elektrokovino, gostovali so v Rušah, Kidričevem in drugod. Finančna sredstva, ki so jih nabrali, so uporabili za podporo socialno šibkim dijakom.

B. V.

KNJIŽEVNE REVije

Nova obzorja

Na čelu dvojice (9—10) številke mariborske književne revije Nova obzorja stoji krajša razprava o Miroslavu Krležu. V njej skuša avtor Božidar Borko razen kratkega zunanega orisa Krležinega književnega opusa predstaviti tudi nekaj njegovih značilnih vsebinskih sestavin in pri tem poudarja duhovno sorodnost Krleže in Voltaira. Takšna komparacija se je v pričujočem primeru izkazala za preveč shematično, da bi ob zelo šibki dokumentaciji lahko bila prepričljiva. Sicer pa je sestavek večše napisan in razodeva avtorjevo dobro poznavanje celotnega Krležinega dela.

Pod naslovom Pri kartah priobča Leopold Suhadolčan odlomek iz romana. V njem opisuje agonijo določene plasti meščanske družbe, ki se sredi socialnih sprememb ni znašla in zato danes nezadržno propada. Svojo situacijo rešuje s kartami, vinom in obujanjem spominov. Tekst je tu in tam malce okoren in nerazvit, oblikovalni postopek, kolikor se ga da iz odlomka presoditi, pa na moč preprost, poslušajoč se še v socialnem realizmu uveljavljene pisateljske tehnike, zato je kljub razmeroma zanimivemu vsebinskemu problemu, ki se ga loteva, formalno neučinkovit, njegov pisateljski svet pa premalo pronicljiv.

Pesmi Franceta Forstneriča pričajo o tem, da se je njegovo doživljanje sveta poglobilo in strnilo v trdnjšo in enovitejšo izpoved kot smo je bili doslej vajeni pri njem. Zlasti njegova pesniška dikcija se je v zadnjem času močno razvila; očitno je, da precej tudi po zaslugi Strniševe lirike. Po drugi strani pa velja pripomniti, da je vrednost posameznih pesmi zelo različna in nekatere glede na šibko elementarno doživljanje učinkujejo neprepričljivo.

Tudi pesmi Valentina Cundriča razodevajo določen formalni in vsebinski napredek, vendar je v njih še zmerom prisotna premalo organizirana asociativnost, ki se pogosto sprevrže v gostobesednost. Priznati pa moram, da nekatere izmed objavljenih pesmi po svoji izpovedni moči presegajo Forstneričeve, zlasti v primerih, ko aforistično zastavljeni motiv dobi tudi ustrezno duhovno zaledje.

Nekaj bledih pesniških utrinkov iz Makedonije objavlja tudi Alenka Glazer.

Na moč šibki po spojih vsebinskih razsežnostih sta prozi Vrata mojega iskanja Janesa Strajnerja in Kurirjeve skrivnosti Matevca Haceta. Obema, zlasti po švajncerjevemu delu, manjka tista miselna in ču-

stvena uravnoteženost dogajanja, ki daje vsebinsko vrednost, pač pa prevladuje deklarativnost in prevelika zgodovnost. Vladimir Bartol — kot sam pravi v uvodu k svojemu prispevku — v zgodovinske namene objavlja svojo vesoljsko novelo iz leta 1931 (Pismo o človeku iz nove dežele).

Med publicistiko naj omenim pregled nekaterih mariborskih gledaliških uprizoritev v pretekli sezoni, ki jih kritično ocenjuje Branko Rudolf in zaključek Književne šetve 1962 izpod peresa Marijana Krambergerja. Medtem ko je prvi del njegove recenzije obsegal kritičen pretes slovenske poezije in dramatik tega leta, pa se drugi del zaustavlja ob prozi. Nedvomno takšno pisanje zahteva od posameznika ogromen napor in marljivost, s katero se Kramberger vsekakor lahko pohvali. Tudi njegove sodbe, čeprav so pogosto močno improvizirane, so dokaj zanesljive; Krambergerjevo kritično duh ne bo biti po-

vsej silil objektivno, akademski, nasprotno, veskosti ohranja značilno gibčnost in suverenost, predosem pa močan osebnostni ton, kar daje njegovemu pisanju videz velike svežine, čeprav po drugi strani ponekod zdrkne v privatiziranje.

Mnoge njegove trditve in zaključki so nastali in močno sporni, saj tudi niso globlje dokumentirani. Dejstvo pa je, da je taka oblika obravnavanja literarne produkcije na moč dinamična in kar sama sili v polemiko. Prvo reakcijo na to pisanje srečamo v pismu Ljuzeta Krakarja uredništvu. Avtor v njem zahteva pravico do lastnega literarnega zveličanja, češ da mu jo kritiki jemljejo. Dejstvo je, da Krakarjeva zahteva vsebuje še tudi odgovor nanjo: če se želi zveličati avtor pisma, mislim, da ima enako pravico do tega tudi kritik; prvi bo to dosegel s tem, da bo pisal pesmi, drugi pa s tem, da jih bo tiral; tako je namreč na tem ljubem svetu. N. G.

Pavlina
Oman:
Moti

MARIBORSKA KULTURNA REVija

USPELA KONCERTA

V okviru Mariborske kulturne revije sta bila na sporedu dva koncerta. Prvega sta izvajala moški pevski zbor DPD Svoboda »Slava Klavora« in mešani pevski zbor prosvetnih delavcev »Slavko Osterca«, drugega pa orkester Mariborske filharmonije s solistom pianistom Acijem Bertoničem iz Ljubljane.

Moški pevski zbor DPD Svoboda »Slava Klavora« nam je na četrtkovem koncertu v prvem delu sporeda predstavil skladbe renesančnih mojstrov: našega rojaka Jakoba Gallusa-Petellina, Monteverdija, Giovannina, Perluigia, Palestrine in Orlanda di Lassu. Mešani pevski zbor prosvetnih delavcev pa je poleg skladb že imenovanih mojstrov izvajal še skladbo Thomasa Maleya. Posebno močan vtis na občinstvo sta napravila Monteverdijev madrigal Lasciate mi morire (Pustite me umreti) v izvedbi mešanega pevskega zbora in Gallusov motet Glette kako umira pravilni v izvedbi moškega pevskega zbora DPD Svoboda »Slava Klavora«.

V drugem delu sporeda sta zbora izvajala skoraj izključno skladbe domačih skladateljev, posejane z bogatimi motivi iz naše folklore, melodike in ritmike. Moški pevski zbor DPD Svoboda »Slava Klavora« je zapel Matije Tomca Teče mi vodica in Rada Simonitija O mila majko. Odlično sta bili izvedeni posebno skladba Lajosa Bordeša Dana-dana in Gotovčeva Momečeto bez gumčeta, ki ju je zbor izvajal letos poleti na mednarodnem pevskem festivalu v Hangollemu v Angliji in ki sta pripomogla k visoki uvrstitvi zbora med svetovno pevsko elito.

Mešani pevski zbor prosvetnih delavcev »Slavko Osterca« je izvajal v drugem delu sporeda Rada Simonitija Jesensko, Vasilija Mirka Kolo, Antona Lajovica San in rusko narodno pesem Vozle, rečki posle mostu, v priredbi Ljadora. Prijetno sta presenetila solista mezosopranistka Mija Vidličeva in baritonist Avgust Zivko, ki sta nastopila v skladbi sodobnega makedonskega skladatelja Taki Hriska »Tegav«.

Moški pevski zbor DPD Svoboda »Slava Klavora«, ki uživa sloves enega najboljših jugoslovanskih zborov, je tudi to pot dokazal, da sodi ne samo v vrh jugoslovanskih, temveč tudi evropskih zborovskih reproduktivcev. Zbor je vsa dela izvedel tehnično popolnoma dovršeno.

Mešani pevski zbor prosvetnih delavcev »Slavko Osterca« sodi med naše najboljše mešane zборе. Zbor je v zadnjem času napredoval v vseh pevskih disciplinah.

Pomladitev moške skupine zbora z mladimi in svežimi glasovi je mnogo pripomoglo k neposrednemu podajanju skladb, v čemer je glavna umetnostna moč zbora.

Z obema zboroma je naštudiral program naš prizadavni dirigent in glasbeni pedagog Jože Gregorc, ki je z rutino in znanjem starega mojstra izpeljal koncert uspešno do konca. Spored je dimiselno komentiral Borut Lopar-nik. Polna dvorana na nikakor ne preseneča, saj vlada za delo obeh zborov v Mariboru

precej zanimanja. Vse skladbe so poslušalci nagradili z burnimi aplavzi.

Med zbranim občinstvom smo opazili tudi dva ugledna gosta iz Ljubljane, skladatelja Blaža Arniča in Rada Simonitija.

Koncert je v celoti uspel, edina pomanjkljivost pa je bila ta, da ni bilo tiskanih programov. S koncertom smo lahko glede umetniške vrednosti in tudi z zanimanjem občinstva zadovoljni.

Tudi Mariborska filharmonija je otvorila sezono abonmajskih koncertov. Ta prvi koncert je bil hkrati začetek sezone abonmajskih koncertov in zaključna prireditev Mariborske kulturne revije.

Na sporedu so bila dela Slavka Osterca, Frédérica Chopina in Franza Liszta.

Največ pozornosti je prav gotovo veljalo nastopu mladega pianista iz Ljubljane Acija Bertoniča. Ta mladi umetnik, ki se je pravkar vrnil z uspešne turnee po Romuniji, se nam je predstavil v najboljši luči in nas očaral s svojo virtuozno igro. Chopinov klavirski koncert št. 1 v c-molu mu ni delal prav nobenih težav. Na željo številnega občinstva, ki je tudi tokrat napolnilo Uniionsko dvorano, je Aci dodal še Chopinovo etudo in Debussyjev preludij.

Dirigent Vladimir Kobler je vodil orkester Mariborske filharmonije zelo suvereno. Orkester je svojo nalogo dobro izpolnil, vendar se kljub odlični akustiki Uniionske dvorane še vedno pozna nevirnost med posameznimi instrumentalnimi skupinami.

Dramska skupina filozofske fakultete pri vaji. Brez režiserja.

Prinášalo je denar. In denar zahteva še denarja. Torej sem pisal dalje. Zabel sem dva široko zasnovana romana, v katerih sem — pač v stiski — uporabil mnogo reči iz svojih kratkih povesti, prav tako, kot sem iz razvijajočih se situacij romana sestavljal spet majhne, v sebi zaokrožene zgodbe.

Marsikdaj sem imel občutek, da ne morem več naprej. Takrat sem se plazil z izčrpano notranjostjo, ves volen, zgodaj zjutraj iz spalnice v velikem loku okrog stroja. Ampak kaj je to pomagalo? Ko je bila ura osem, sem vendarle sedel pri njem in tolkel po tipkah, da se mi je temnilo pred očmi. Kaj pišem, marsikdaj sem nistem vedel. Kar sem doživel, videl, sanjal: vsega je bilo že konec, vse izšlo in pretlačeno v prozo v neizprosno stroju. Na pomoč je morala gola kombinacija; v resnici sem začel sesati prste. Bila je res muka.

Prvi roman je šel v tisk — in bil je blagohotno sprejet. Precej sta sledila dva zvezka novel. Moje ime je postalo znano. Dobri prijatelji, ki so se pojavili v potencialnem sorazmerju z mojim hitro rastočim uspehom — kako lepo samotno je bilo vendar prej — dobri prijatelji so me začeli svariti: več kot šest novel in deset feljtonov in dve radijski oddaji na mesec je preveč, količina gre na račun umetniške višine ne glede na to, da bodo tista dva ali trije romani, ki so v načrtu za to leto, delujo gotovo utrpeli nekaj plasticitnosti in originalnosti — mojih poglavitnih odlik.

Ampak lahko je bilo zanje svatiti. Niso imeli pisalnega stroja, niso bili pisatelji. Nicesar niso vedeli o bojih, ki sem jih vodil s to prekleto sklenjo.

Kajli nisem se vdal brez odpora. Kljuboval sem. Bežal. Šel sem za osem dni v gozdni predel, tja, kjer je bil najbolj gozdnat; skril sem se pri nekem oglatju. Toda mene, slavnega moža, je odkrila pošta. In redakcije so hotele prispevke, prispevke, prispevke.

Ne vem, če reči, ki jih pišem, upravičujejo to strastno povpraševanje. Sam nisem zmogel nobene presoje več. Ampak sovražim vse to, sovražim pso to umazanijo, ki me je zasušila, da ne poznam več mirnega trenutka ne podnevi in ponoči. Soražim jo zaradi preobrazbe, ki me je spremenila v pisalni stroj, stroj, ki piše, medtem ko je zlobna, uveljavljena žival pod mojim rokami pravi gospodar v hiši.

Marsikdaj imam sedel produktivnega besa, ki mi ne pusti več proste sekunde za razmišljanje, za svrnost, za premislek, sentimentalno mimoto. Spominim se na čas, ko se nisem imel pisalnega stroja. Toda tudi ta bežni obisk v izgubljenem raju mi je sragljen. Slišim, kako škodoželjno sepeeta dez ex machina: »Kaj ne moreš« — že dolgo me tika — »kaj se še zmerom ne moreš iznebiti teh zastarelih občutkov in nazorov? Te bedaste domišljivosti, če ga podvini na vsakem koraku prepanja pripovedniški« Nekotič bil — čeprav tisti, ki ni čisto pravičljivi; šklepetanje grobeza osmuka, prašketanje korektore, za redakcijo zreli čistopisi: potem je poob razumljivo, da izgubim nekaj teže.

Kmalu ni bilo več tako naprej, že je presegalo moje moči. Moral sem jostajati iz službe, da sem se mogel čisto posvetiti pisanju. Postal sem simulant.

Nekaj mesecev so mi to sprejeli dovolj, ker sem končno le imel petindvajset let službe. Potem so me poslali v pokoj. Lepega, ne prenapornega in, kot veste, zagotovljeno kruha je bilo konec.

Zdaj pa je bilo vsekakor še nekaj redakcij, ki sem jih moral redno zalagati. Tem so se pridružile nove. Oglasil se je neki založnik. Priročnost je bilo treba izrabiti. Pisal sem in pisal.

FILM

Iz oči v oči

Film Iz oči v oči nam je prinesel marsikaj novega. Od tega bi mogoče veljalo posebej poudariti dvoje: temo in način njene obdelave.

Nedvomno je Iz oči v oči eden zelo redkih filmov naše produkcije, ki postavlja v ospredje živo, neposredno in trenutno naše sedanosti poročena in zato RESNICO obstoječa vprašanja. V tem je njegovo posebno obelodajanje, njegova draž, ki budi zanimanje, pa tudi njegova notranja moč. Pri tem je pomembno, da je odprl v resnici pereč problem. Gre torej za labor tematike. Vprašanja naše človeške etike, na ših notranjih, moralnih odločitve, ki so razpeta v ostri in nedvoumno zahtevni dilemi nonkonformizma, borbe ali oportunističnega kompromisarstva, so delikatna; zato pa tembol živo zadevajo slehernega izmed nas. V tem je vrednost teme filma Iz oči v oči. Njena posledica pa je tvornost, ustvarjalnost tega filma: nihče ne more zapustiti dvorane, ne da bi bil ob filmu prekusil in prečisti svoja etična in moralna stališča.

To je posebna značilnost filma Iz oči v oči. V njej se nam razkrije njegov pomen, njegova pretenzija, ki jo je v zametku vsebovala že tema: saj je očitno, da bi bilo vsako načrtovanje problema naše morale in etike nesmiselno, če ne bi bilo hkrati tudi dejavno. S tem je zadelo vprašanje njegovega življenjskega obstoja. Edino zagotovilo, da bo zahtev, pa je bila adekvatna in prepričljiva obdelava teme.

Film Iz oči v oči nam govori o do kraja prečiščenem izrazu: vse, kar je odveč in nepotrebno, je pri tem odpadlo. Svoje dogajanje je uklenil med stene enega samega prostora in ga omejil skoraj izključno na prikaž poteka dogodkov odprtega partijskega sešanka. S tem je dosegel tisto svojo neposrednost in konkretnost: preko v edesobno nasprotujočih si stališč, razburiljivih dialogov in notranjega tehtanja je slopih dejanskost iz oči v oči v gledalcem. Postavil ga je pred konkretno odločitev, ki ni trpi izmikanja. Na ta način pa se je tema filma premaknila na dialog, s čimer je film pridobil močnejše poudarje. Iz tega njegovega karakterja so se nujno izostriale zahtevne, ki so morale biti izpolnjene še pred njegovo upodobitvijo, v scenariju: prepričljivo in življenjski dialog, psihološka poglobljenost likov, napeto dogajanje. Še večjo iznajdljivost je zahtevala rešila tega dela: dati delu polnočrtnost, razgibati dogajanje v okviru izredno omejenega prostora, so bile naloge, ki jim je bila lahko kos samo do kraja premišljena in vseskozi korektna rešila. Da je delo zahtevalo, gre zaslugi vsem. V prvi vrsti sereda scenaristu Bogdanu Janoševiću in režiserju Branku Bauerju. Zaslugi gre pa tudi igralcem in vsem drugim, ki so kakorkoli sodelovali pri ustvarjanju tega filma. Le res homogeno ekipa je lahko dala rezultat, ki ga nudi film Iz oči v oči.

Film nam ne daje receptov, po katerih naj bi živeli. Ne pove nam, kako so njegovi akterji razrešili svoj problem. To pot bomo morali poiskati sami. Edino, kar zahteva, lahko potemo z eno samo besedico: angažiranost.

Ta pa bi lahko dala misliti tudi našim filmskim ustvarjalcem. INGO PAKS

JOSEF WEINHEBER

PISALNI STROJ

»Brezpogojno moram imeti pisalni stroj!»

»Čemu pa ti do pisalni stroj?« me je vprašala žena z omalovaževalnim prizvokom.

»Ora m a imeli, kar ga ima danes vsak pisatelj. Vsa pravi pisatelj namreč. Brez pisalnega stroja si zelen dilatant. To je poslovna oprema za pesnika kot je pult s tehniko za kramarja, razumeš?«

»Ne čisto,« je rekla moja žena. »Tisti dve, tri pesmi, ki jih napišeš na mesec, ti res lahko piše Theobald kot dostej. Zares ne vidim ... in razen tega vžameš ubogemu fantu kosček postranskega zaslužka.«

»Zelo mi je žal,« sem rekel, oborožen z ledenim mirom. »Ampak tukaj gre za mojo čast. Kaj misliš, da je tako prijetno, če te vsak, ki pride v hišo, vpraša: Kaj, vi nimate pisalnega stroja — kot pisatelj?« Kakor ravno zadnjič tisti prisiljeni Landauer: »V tej ne potrebujete, je umazano pripomnil, ni se vendar outsider. Ne razumeš, kaj se to pravi, če ti kaj takega reče kakšen literat? To pomeni, da si bedak, sirota, devetnajsto stoletje — in še kaj hujšega. Ne, končno mora stroj sem!«

Zadeva je torej postala resna. Najprej sem stopil v stik z dobrohotnimi svetovalci in sem šel, ko sem imel od množice sistemov in njihovih posebnih fines že tako glavo kot čeber, končno v mesto v eno izmed največjih trgovin za pisalne stroje.

»Veste,« sem potel se od važnosti rekel dami, ki mi je stregla, »vaz sem namreč pisatelj. Pišem ...« in tu lahko zasledimo, kako je prikrati zagospodari magični učinek, ki je deloval že vnaprej, ko stroja sploh še nisem imel; kajti to, kar sem zdaj rekel, je bilo za pest debela laž. »... tako,« pišem povesti in članke za časopise in romane in novele, veste.«

Dama me je pogledala s preiskujočim zanimanjem. »Potem bi vam pa priporočila velik, težak stroj. Gospod ima nekoliko močno roko.«

Skril sem svoje grobe šape za hrbet. »Torej, predseem potrebujem ostri s.« sem rekel v zadregi, zanke za preglasne na velikih krhah, vsa ločila. —

Dama mi je pokazala deset ali dvajset strojev, vse grobe in čokate kot buldoge, in končno sem se pogodil, potem ko sem odslonil poskusno pisanje — znal sem samo počasi in zatikajoč pisati z enim prstom.

»In kako je cenjeno ime, če smem prositi?«

Povedal sem svoje ime in napeto gledal dami v obraz. Ga do poznala? Saj je ime pesnika!

»Leimueber?« je vprašala dama razočarana. Z obraza sem ji bral, kako je v duhu preletela svoje literarno znanje. »Leimueber?«

»Počakajte,« sem rekel in zardel prav do lasnih korenin. »Napisal tam bom ime.«

Dama je pogledala na listek, brala: »Ah, ja,« je rekla obupano in se priklonila nasmešnila.

Pisalni stroj, na katerem je bilo treba se zamenjati nekaj tipk, je dospel nekaj dni pozneje. Pripravl sem že mislil zanj in določil mesto pri oknu. Ko sem prišel iz vrata domov, je stal stroj tu. Grob in čokate kot buldog, lastatura bleščeča kot čekani rogate sveri.

Počasi sem se priklonil bliže, krožil sem okrog njega, ki je grozeče molčal, in končno sem tvegat — pk — hiter udarec na eno izmed tipk. Bil je prav tisti način, da se po domače priklupi, kot je v navadi v predmestnih krogih ali na podeželju: s presenetljivim, napol snubečim, napol nagajnim udarcem ... kajne?

Čez nekaj časa — moral sem se po svojem prvem poskusu zblíževanja tele zbrati — sem se lotil raziskovalni organizem. Ko bi takrat vedel! Vložil sem torej polno papirja, preizkusil voz, prestano, poskusil rdeči in črni trak, zaustavljal, povratno tipko; vse čedne in, praktične naprave, ki jih premore tak stroj. Če pol ure — žena je morala sama piti kavo — mi je bilo vse jasno.

»Zdaj bom napisal pesem,« sem slovesno izjavil. Z enim prstom, s strastnim naporom sem končal delo. Bile naj bi alkajske kitice, zavisi Helderlinovi verzi »Parkama. Toda to, kar se je prikazalo na papirju, je bilo nadse nezdavno ječljanje. V tej obliki bi ga mogoče lahko izdal kot mojstrovino kakšnega velikega ekspresionističnega lirika.

Sveveda pa ni ostalo pri tem. Vsak začetek je težak, a tudi prilicale. Ure in ure sem presedel pri stroju in pisal. Godilo se mi je kot svoje čase dvajsetletnemu paglavcu, ki se uči voziti s kolesom: nisem mogel stran. Vse, kar sem v dvajsetih letih spesnil, je prišlo sasoma na vrsto. Poskušal sem s decima, s tremi prsti; polagoma je šlo, dokler ni končno šklepetalo prav nič drugače kot stroje tipki, ki je ob dovršitem oknu spodaj v prtiljeju od osmih zjutraj do šestih zvečer pisala fakture in poslovna pisma.

Potem mi je pošlo blago za prepisovanje. Motoh je požrl vse. Tistih nekaj novih pesmi, ki sem jih napisal od časa do časa — kaj je bilo to in tako počrtno stvar, kot je moderen pisalni stroj?

Hotel sem preprosto pustiti, da bi potekal stradal. Torej sem ga ignoriral; pisal sem se mimo njega. Toda preganjala me je slaba vest. Mislim, da bom kompleks lahko zatrl, pokril sem stroj z njegovim črnim ponošenim pregrinjalom in se delal nevednega. Toda deus ex machina je skočil, če sem le prišel v bližino, ogorčen iz tipk — kaj more boga obrniti take kosček ponošenega blaga — me poljudal na odgovornost in rekel:

»Tukile so torej videli pisatelj! In taki ljudje, kot vi, se pritožujejo, da nimajo uspeha. Resnobe vam manjka, dragi gospod, poguma, vztrajnosti. Če

POL URE PO PREDSTAVI

HENRIK IV.

O predstavi Pirandellovega Henrika IV. je bilo že toliko napisanega, še več pa izrečenega, da bi bilo težko sedaj, ko je že precej časa minilo od premiere v SNG, še kaj novega povedati. Dnevno časopisje je prineslo že vsa možna mnenja od prevelike hvala, preko kritike, ki se drže zlate sredine in naj bi ugodile čim več ljudem, pa do druge skrajnosti, popolnega pobijanja tako predstave same in Pirandella. Značilno za vse kritike ali razmišljanja, ki so bila napisana o Henrik IV. in Pirandellu, pa je stalno poudarjanje zastarelosti nekoč naprednega in modernega dramatika. To naj bi bil po mnenju nekaterih »oče, ki doživlja tragedijo očetov, ki rodijo nadarjene otroke«, oziroma dramatik, ki danes nima več prave vrednosti, saj je človek videl do danes že toliko boljših in modernjših dram, z veliko večjo vrednostjo in aktualnostjo, kot je tale Henrik IV.... Sicer ljubljanski kritiki ne odrekajo nekdane vrednosti drame, vendar spet poudarjajo, da ne gre skrivati Pirandella današnjemu človeku, ker je tako imenovan oče moderne dramatike (ali vsaj eden izmed njih). Prav zato pa, čeprav sicer Henrik IV. in njegova problematika ni aktualna, ne smemo pozabiti na nekdano vrednost Pirandella.

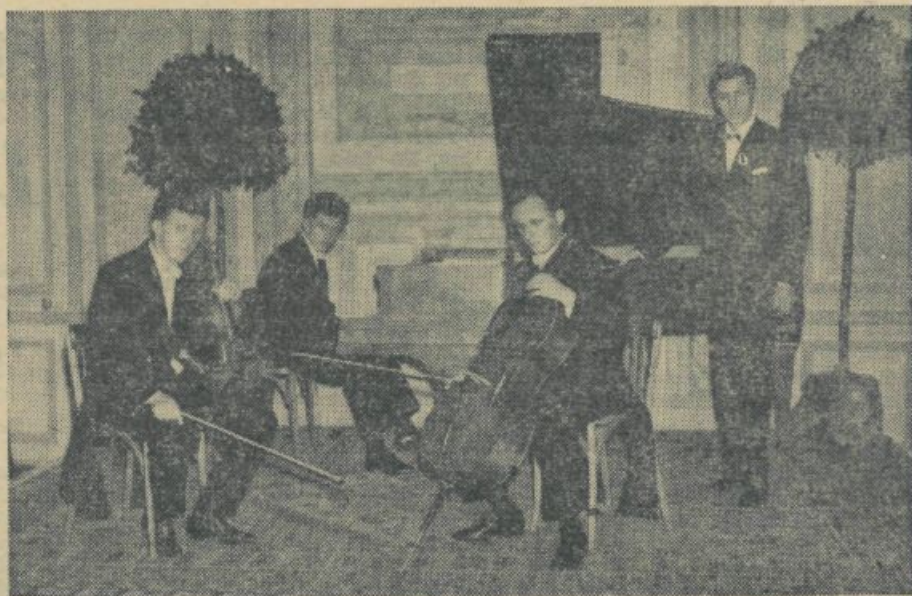
Zanimivo bi bilo ugotoviti, zakaj jih je le malo, ki so prizadeti ob Henriku. Publika, ki vsako predstavo z napetostjo vsaj pričinja gledati, se je res začela že sredi prvega dejanja prisedati, gledati okrog sebe in šepetati. Vendar, ali je to že znak, da ljudje niso prizadeti? Ni napaka v tem, da je Henrik IV., čeprav ena izmed prvih modernih dram, danes že stara in nezanimiva. Napaka je druga. Toda bolj bi si bilo ogledati Pirandella.

Pirandellove osebe niso bleščeči junaki. To so strahopetci, ljudje z dvema obrazoma, ki nosijo maske zavestno ali podzavestno, v življenju igrajo posebno vlogo poleg resnične, toda ZA resnično; za masko leži resnica. Pirandello se vedno znova sprašuje: kaj je to človek? Človek je nekaj več kakor rastlina ali žival. Razen nagonov ima tudi pamet. Toda kakšno vlogo igra v človekovem življenju pamet, duša, zavest in podobno? V človeku je polno nasprotij. Prav iz teh nasprotij pa raste tragika ljudi. Te ljudi postavlja na oder Pirandello. Iz opazovanja človeka kot Zoon politikon je Pirandello razvil svojo teorijo mask: človek je družabno bitje. Družba, ki ji pripada, je zgrajena po določenih pravilih, ta pa so nastala iz predstav o človeku in njegovi biti. Zato hoče posameznik, katerega individualni instinkti so čisto v nasprotju z družbo, obvladati te družbi nasprotni instinkte: impulzivno notranjost, egoizem, pogosto individualno asocialnost, skratka vse to, kar živi tudi v vseh ljudeh. Začenja si prisvajati neko formo in principe ter se jo njih ravnati, tako da ga, če se drži teh principov in te forme, drugi ljudje, ki ga vidijo v zaželeni obliki — cenijo in upoštevajo. S tem začenja svojo javno konstrukcijo v smislu družbenega reda, katerega pripada: meščan, družinski oče, družabnik... Nadenje si maske po svoji volji — bodisi, da predstavi, ki jo ima sam o sebi, odgovarja njegova želja o samem sebi, bodisi, da ta predstava odgovarja sliki, ki jo ima o drugih, v nasprotju s samim seboj, bodisi, da predstava odgovarja sliki, ki so si jo drugi ustvarili o njem, in ki jo mora sedaj sprejeti in se po njej ravnati.

Kriza zadnje maske je Pirandello najlepše prikazal v Henrik IV., ki ga je sam imel za svoje najbolje delo. Človek, ki nosi v dramo masko Henrika IV., si je ni izbral sam. Na maskaradi, kjer je prav s to obleko hotel dokazati ljubezen svoji izbranki, ni padel s konja po nesrečnem naključju, kot so vsi mislili, ampak zaradi hude boje tekmece. Pri nesreči je izgubil spomin. Šele dvanaest let pozneje se je zavedel, a se ni mogel zneiti življenja in je igral svojo vlogo dalje, v sebi pa je nosil temno zavest groze in strahu pred samim seboj. Masko nosi vse do dne, ko se drama prične. Njegovi nekdani prijatelji, med njimi tekmece, ki je povzročil nesrečo, ga izovejo, da prizna svojo zavest in odvzame masko. Čeprav je pri polni zavesti, nenadoma ubije ciničnega nekdane tekmece. Tu se pokaže pravi kontrast med masko in pravim obrazom. Henrik se zaveda, da je storil dejanje, ki ga lahko sodijo drugi le iz perspektive nekdane maskarade. To je najgloblji stik resničnosti in prevare.

Henrik (ki je ostal na oderu, z izbuljenimi očmi, zgrožen nad življenjem lastne maskarade, ki ga je pripeljala do zločina): »Ah sedaj... da, sedaj... neizogibno (zberite svoje tajne svetnike okrog sebe, kot zaščito)... tukaj skupaj... tukaj skupaj... za večno... do konca«.

SURA

Posnetek s koncerta v Poitiersu: Trio Lorenz — Tomaž, violina, Primož, klavir, Matija, čelo in g. Mistouflet, organizator turneje.

Mladi umetniki spet doma

Nedavna izredno uspela turneja bratov Lorenz po Franciji nam priča, da si je ta mladi komorni ansambel pridobil velik ugled tudi v tujini. Zato je prav, da vas na kratko seznanimo, kakšna je bila razvojna pot mladih umetnikov.

Ansambel obhaja prav letos desetletnico skupnega igranja. Po prvih nastopih na nižji glasbeni šoli Vič, kjer jih je pripravil profesor Matija Terceelj, so imeli že leta 1958 prvi celovečerni koncert v Slovenski filharmoniji. S tem se jim je odprla pot tudi na druge domače odre, na radijska snemanja in v tujino. V času šolanja na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani so bili njihovi veliki uspehi: prvo mesto na tekmovanju jugoslovanskih srednjih glasbenih šol v skupini komornih ansamblov, potem drugi celovečerni koncert v dvorani SF in nastopi v Trstu in Benetkah. Največji ugled so si pridobili na mednarodnem mladinskem glasbenem festivalu v Bayreuthu.

Na Akademiji za glasbo v Ljubljani, kjer igrajo sedaj že drugo leto, je prevzel umetniško vodstvo ansambla prof. Leon Pfeifer. V tem obdobju so nastopali na festivalu glasbenih akademij v Beogradu in na beograjskem radiu in televiziji.

Vsi ti uspehi so vzpodbudili g. Mistoufleta, podžupana francoskega mesta Poitiers in g. Albrespica, direktorja konservatorija v Toursu, da sta letos avgusta, ko sta bila v Ljubljani, povabila trio Lorenz na štirinajstdnevno turnejo po Franciji. Bratje so ponudbo sprejeli in po vrnitvi v začetku decembra so nam posredovali nekaj vtisov s tega gostovanja.

V prvi vrsti so poudarili kar neverjetno gostoljubje in pozornost, ki so jo doživeli med bivanjem v Franciji. Njihov prvi koncert je bil v Toursu, pomembnem kulturnem središču. Tu so imeli zelo odgovorno nalogo, kajti publika je za naše pojme izredno izobražena. Nekdo jim je dejal, da je marsikdo izmed poslušalcev program, ki so ga izvajali (Haydn, Turina, L. M. Škerjanc in Schubert) že sam študiral. Omeniti je

treba tudi, da je tri dni pred njihovim koncertom gostoval v Toursu svetovno znani pianist Svjatoslav Richter. V takem vzdušju so potem nastopili bratje Lorenz in dosegli izreden uspeh. Kritiki je med drugim zapisal: »Tri trije bratje — ki jih je došla Evterpa — so se strnili v eno okoli Primoža, pianista, ki je najmočnejša osebnost ansambla, in ki bi, če se ne bi posvetil igri v trio, že zdaj lahko nastopil bleščečo solistično kariero.«

Naslednje tri koncerte je organiziral g. Mistouflet, ki skrbi za stike med Ljubljano in Poitiersem. Kulturna izmenjava med tema dvema mestoma je obsegala dosedaj nastop Slovenskega okteta in razstavo slikarjev Mihe Maleša in Jelke Žugelj. G. Mistouflet je izredno navdušen poznavalec in ljubitelj naše države, zlasti Slovenije. V spored koncerta tria Lorenz je vključil nekaj svojih prevodov slovenskih pesmi (Prešnova Zdravljica) in pesmi Gustava Krkleca in Dušana Matiča. Recitiral je tudi nekaj lastnih od na Slovenijo in Ljubljano.

Nastopa s tem programom v manjšem kraju Montmorillonu, pred mlado publiko, ki je bila izredno pozorna, in na intimnem koncertu v salonih znane francoske pianistke Mme Raymonde Duponchelle v Chatelleraultu, sta bila prav tako en sam uspeh.

Zadnji koncert so imeli bratje v dvorani mestne hiše v Poitiersu, starinskem mestu z najstarejšo univerzo v Franciji. Naj spregovori kritik: »V nekaj letih bodo bratje eden najboljših ansamblov na svetu.« Upoštevati moramo, da je komorna glasba pravzaprav najčistejša glasbena zvrst in je zato najzahtevnejša za komponista in izvajalce. Važno pa je tudi to, da je publika v francoskih kulturnih središčih izredno razgledana, zato uspeh našega mladega ansambla ne gre podcenjevati. S svojimi nastopi so dostojno reprezentirali visoke dosežke naših reproduktivnih umetnikov.

IG

PO USPEHU APZ »TONE

TOMŠIČ» V GORICI

Plačilo za trud

Iz italijanske Gorice se je vrnil Akademski pevski zbor »Tone Tomšič«. Pevci tega ansambla, ki je posnel delček študentske kulture Slovincem v zamejstvo, pa tudi mnogim Italijanom, saj si je tekmovalje 21 pevskih zborov ogledalo blizu sedem tisoč ljudi (na finalnem nastopu so našli kar dvatisoč poslušalcev), so dosegli najvišje možno priznanje. V konkurenci nasopajočih zborov so nesporno izstopali. To so potrdili tudi bučni aplavzi v palači Unione Ginnastica Goriziana, kjer so poslušalci zahtevali, da ponovijo posamezne pesmi. Takega sprejema se pevci gotovo niso nadejali, prav tako pa niso pričakovali, da bo njihov zbor ravno na tujih tleh dosegel tako močnega aplavza, kakršnega ni še doživel, odkar nastopa. Ob tem zbledi tudi dejstvo, da so morali izvajalce policisti zavarovati pred izpadi fašističnih ekstremistov, ki so prejšnji dan s provokacijami motili program.

»Tone Tomšič« nastopa že osemnajsto sezono. V dolgih letih trdega dela se je prekalil in postal ne samo organiziran, temveč tudi močna umetniška skupina, čeprav so se v njem izmenjavale številne generacije pevcev. Vendar pa se je s tem, da je postal reprezentativen zbor, odmaknil od študentov. Zdi se, da je tega kriva predvsem napačna Akademikova kulturna politika, ki se je s tem zadovoljila, ni pa skušala pritegniti k sodelovanju širših plasti študentov. Videti je, da bi samo množična kulturna vzgoja pripomogla k izboljšanju sedanjega kritičnega stanja. Akademik bo moral v razmeroma kratkem času najti spet stik s študenti, če bo hotel, da ostane še naprej študentsko kulturno društvo. Nezanima nje študentov za njegovo delo, kakršno se je pokazalo na Jesenskih prireditvah, je zanesljiv simptom velikega prepada, ki zeva med Akademikom in študentsko publiko. To potrjuje tudi dejstvo, da se mimo Akademika ustanavljajo samostojne študentske umetniške skupine z morda manj drznimi perspektivami, vendar pa s širokim zaledjem študentov, ki jih razume in podpira.

Potrebno bi bilo, da se Akademik v bodoče bolj posveti kulturni vzgoji študentov in se pri tem poslužuje ustrežnejših metod, kot se jih je posluževal doslej. Da je njegova sedanja kulturna politika napačna, kaže tudi pomanjkanje kadra vseh njegovih sekcijah. Dejstvo je, da ob množičnem sodelovanju študentov tega problema ne bi bilo, saj bi reprezentativne skupine črpale nove sile iz tega vira.

Uspeh »Toneta Tomšiča« v Gorici je potemtakem le deljen uspeh Akademika, ki bi moral delati v dveh smereh, po eni strani v množični kulturni vzgoji študentov, po drugi strani pa na zunaj predstavljati študentsko kulturo; to dvoje pa se med seboj pogaja, zato se ob delovanju sedanjega sistema Akademikovega dela ne bo čuditi, če bo njegova reprezentativna fasada lepega dne šla po vodi.

Tadej MUNIH

GLOSA

o novinarski mentaliteti

Ne bi se oglašal s pričujočim sestavkom, ko me ne bi k temu spodbudila pripomba k zapisniku Nova ustava in samoupravljanje, ki jo je novinar Dela Miro Zakrajšek naslovil na uredništvo Perspektiv. Oglašam se ne glede na to, da je z omenjenim novinarjem dokončno in dokumentirano opravičeno že T. K. v odgovoru na njegov dopis, v katerem mu je skušal nekoliko pomagati k pravišnemu razumevanju novinarstva in njegove vloge v naši družbeni situaciji. K pisanju me je spodbudilo predvsem dejstvo, da se v članku razodeva neka miselnost, ki ni niti najmanj simpatična in ki je tipičen izraz neke specifične, že iz preteklosti dobro poznane novinarske mentalitete. V njej se namreč kaže nostalgija po birokratiji, bradi, pod katero je vsakomur določeno njegovo mesto, kjer je lepo na varnem in dela, kar mu ukažejo, tako da se v nobenem primeru ne more zmotiti. Svet je zmerom prekrasno urejen, če pa ni, ga spravi v red primerno tempirana direktiva. V tem svetu novinarju voharje ni treba misliti. Misliti — bog ne daj! Človek se s tem izpostavlja, pa tudi prenaporno je. Čemu bi si kratki preljudi življenjski mir še z razmišljanjem? Miro Zakrajšek je s svojim dopisom zelo jasno pokazal, da tega ne zmore. Kako bi sicer lahko prišel na dan s takim argumentom, ki naj bi govoril v prid družbene angaži-

ranosti našega dnevnega tiska, kot je razprava o ustavi? S svojim na moč preprostim manevrom je sam sebe ugnal v kozji rog. Vsi vemo, da je ustavna komisija dala osnutek ustave v splošno razpravo in ni morda tega Delo storilo samoiniciativno. Po drugi strani pa tudi vemo, da Delo ni objavilo vseh prispevkov občanov, ki so posegali v razpravo, zato so morali le-ti izostati ali pa si poiskati drugo pot do objave. Človek res ne ve, kaj naj si misli ob tako očitnem slepomišljenju.

V sila neprijetni luči se kaže naš osrednji dnevnik tudi ob dejstvu, da npr. v pisanju o obtoženem Francu Kranjcu, s katerim je na debelo zadovoljevalo neprijetne instinkte bralcev, ni hotelo spregovoriti tudi o tem, kje so bile naše množične organizacije takrat, ko je bil fant najbolj prepuščen samemu sebi in kaj so storile za njegovo socializacijo. Delo dobro ve, da nič. A kako je kot idealni iniciator in posrednik družbene kritike postopalo ob tem dejstvu? S svojim enostranskim pisanjem o primeru je dezinformiralo javnost in s tem znova potrdilo svojo že ustaljeno prakso.

Videti je, kot bi bila njegova edina skrb v tem, da kar naprej vzdržuje vtis najlepše urejenosti vsega, kar nas obdaja, čeprav vsi dobro vemo, da te-

mu ni tako. O krizi osnovnega šolstva, ki grozi z povečanjem nepismenosti, je moral najprej spregovoriti prosvetni odbor republiške ljudske skupščine, nakar je Delo objavilo poročilo z njegove razprave. O nepomirljivi birokratski želji po zveličanju, ki je tipičen izraz slovenskega provincializma (npr. bodoči Trg revolucije) in o sredstvih, ki za to gredo, Delo molči. Itd. Skratka, na njegovih straneh zaman iščemo resnico naše družbene ekonomske situacije.

Vendar pa pomanjkljivo obveščanje ni tipično le za dnevni tisk, temveč je stalna praksa vseh naših množičnih komunikacijskih sredstev, tako da je njihova vloga v procesu socializacije družbe premajhna in mu včasih celo škoduje. Njihova podoba je veren posnetek našega današnjega novinarja, ujetega v fikcijo družbene koristnosti in lastne nepogrešljivosti v razvoju socialistične družbe. Zal njegova dejavnost zvečine razodeva temu prav nasprotno resnico, namreč da takšna, kakršna je, zavira ta razvoj in ustvarja prav plodna tla za bujen razcvet malomeščanskega samozadovoljstva, ki ob najmanjši ogroženosti plane na dan v obliki množične histerije, katere poborniki so ponavadi ravno novinarji (prim. afero Dizdarevič).

Niko Grafenauer

DEŽELA POD SVOBODNIM SONCEM

Opolnoči med 11. in 12. decembrom je dosegla neodvisnost še ena afriška država – Kenija. Številnim čestitkam ob dnevu neodvisnosti se pridružujemo tudi ljubljanski študentje ter želimo kolegom iz Kenije v svobodni domovini veliko uspehov.

Sedemdeset let je minilo, odkar so prišli kolonialisti v to afriško državo. Akcija zasluživanja je rodila istočasno narodnoosvobodilno gibanje, ki je – sprva nevarno – prešlo v gibanje, ki je privedlo Kenijo v svobodo. Žal, kakor vsako osvobodilno gibanje, je tudi to terjalo veliko žrtev. Angleži so, po že znani kolonialni metodi napihovanja plemenskih nasprotij, skušali umetno vzdrževati kolonijo. Može v Colonial Officeu so se močno začudili in prestrašili, ko je Jomo Kenijata napovedal osvoboditev Kenije leta 1963. Kot vidimo, se ni zmotil, pa čeprav so zaradi za Angleže prezgodnje osvoboditve izgubili domačini velike politične osebnosti, med drugim tudi prvega vodjo gibanja Mau-mau Dedana Kimathi, ki so ga Angleži obešili. Tudi Kenijati niso prizanesli. Ker ni bil z uporom direktno povezan, a je pomenil vidno politično osebnost, so ga obsodili na sedem let zapora, po odsluženju kazni pa je bil pod stalno kontrolo. Skušali so ga pred narodom kompromitirati, toda ljudje niso pozabili njegovih načel, ki jih je napisal že leta 1920. Na preprost način, računajoč na ljudstvo, ki je bilo zaradi zatiranja neolano, je povedal, da morajo Kenijci ljubiti svojo domovino in zato ne smejo služiti kolonialistom.

Življenjsko dobo kolonije Angleži niso mogli podaljšati niti z umetno organiziranimi strankami. Proti nekdanji KAU, sedanji KANU (Kenijska nacionalna unija), so se Angleži naslonili na domačine in ustanovili straki KADU (Kenijska afriška demokratska unija) in APP (Afriška ljudska stranka), ki sta v svoji razdiralni politiki uspeli v toliko, da sta razcepili ljudstvo, kar se močno čuti še sedaj. Toda Kenijata je prepričan, da bo dežela v kratkem času uredila svoje notranje raz-

z velikanskimi čredami divjih živali, ki se pode preko slikovitih dolin, z gostimi gozdovi in mesti, je izredno lepa.

Bolj kot to, je zanimiva kenijska prihodnost. Voditelji so si izbrali težko nalogo, saj želijo odstraniti ostanke neznanja, revščine in bolezni. Kenija ima ogromen poljedeljski potencial in njeno mešano afriško, azijsko, arabsko in evropsko prebivalstvo ga bo znalo dobro izkoristiti. Velika večina teh ljudi podpira novo afriško vlado.

Ta zanimiva prihodnost je pričela z dnem neodvisnosti Kenije, s praznikom, na katerega predvečer so po vsej državi plesali, prepevali narodne pesmi in ob polnoči razvili novo državno zastavo. Glavno vodilo na tem praznovanju je bilo geslo, ki ga je izrekel premier Jomo Kenijata v enem svojih govorov, ko je prišel s swahilijsko besedo »harambee«, kar pomeni: V slogi je moč! Kenijata poudarja dejstvo, da mora vladati v Keniji duh narodne enotnosti, če hoče uspevati. Obenem je dejal, da vlada ne daje nikakih praznih obljub, v smislu, zgraditi novo Kenijo čez noč, ampak, da daje vsakemu državljanu možnost dela in pravično plačilo za opravljeno delo.

Kenija meri 576.000 kvadratnih kilometrov, leži ob vzhodnoafriški obali – ob ekvatorju. Dežela je razdeljena na sedem upravnih pokrajin z glavnim mestom Nairobi. Zelo slikovita je Rift Valley, ki se razteza po vsej deželi od severa proti jugu. Na njeni zahodni strani se dežela spusti k obalam Viktorijinega jezera. Po zadnjem narodnem štetju ima Kenija 8.676.000 prebivalcev, od teh nad 8 milijono

ŠTUDIJ TEHNIKE V ZDA

Na področju tehničnega šolanja predstavljajo tehnične ustanove izjemo v univerzitetnem študiju v ZDA. V nasprotju s tem pa obstojajo na mnogih univerzah tehnične fakultete. Organizacija, izobraževalni nivo in program so precej različni, ker je vsaka zvezna država sama zase odgovorna za svoj izobraževalni sistem. Privatne izobraževalne ustanove so skoraj popolnoma samostojne in jih država zelo skromno ali pa skoraj nič ne nadzira, kaj šele, da bi jih vodila. V glavnem je torej tako, da ima vsaka posamezna univerza svoje pogoje za vpis in tudi svoj učni načrt. Zaradi tega je tudi izobrazba študentov precej neenaka in je mnogokrat povprečni nivo na ameriških univerzah presenetljivo nizek.

Izjemo tvorijo edino Massachusetts Institute of Technology, University of California, pa še univerze v Berkeleyu, Stanfordu, Caltechu, Princetownu, Ann Arboru, Harvardu in še nekatere druge. Toda te izobraževalne ustanove niso merilo. Iz njih so izšli inženirji, katerim se ima Amerika zahvaliti za velike uspehe na tehničnem področju. Po statistiki obstoja v ZDA 158 akademskih ustanov, ki skrbijo za tehnično izobrazbo državljanov. Na žalost pa posvečajo na mnogih univerzah premalo pozornosti raziskovalnemu delu. Pozornost vzbuja tudi velika ločitev učnega načrta in raziskovalnega dela ter razlika med učnim osebjem in čistimi znanstveniki, katerim je raziskovalno delo glavna naloga. Znanstveniki delajo v odlično urejenih državnih raziskovalnih institutih, kjer se lahko izpopolnjujejo tudi študentje.

V Združenih državah se lahko vsak, ki ima 18 let in ki je končal takozvano High school, vpiše na univerzo. Pogoji pa je uspešno opravljeni zaključni izpit in

Kenijski študentje so praznovali dan neodvisnosti s proslavo, ki je bila na predvečer dneva njihove osvoboditve – 11. decembra v menzi Studentskega naselja. Proslave so se udeležili med drugimi tudi rektor ljubljanske univerze prof. dr. Makso Snuderl, podpredsednik glavnega odbora SZDL SR Slovenije Franc Kimovec-Ziga in direktor Zavoda za mednarodno tehniško sodelovanje, tov. Premelč. V programu so kenijski študentje recitirali in peli, med drugim tudi lastne pesmi. Kenijskim študentom so ob dnevu neodvisnosti čestitali predstavniki tujih študentov in rektor dr. Makso Snuderl.

nov Afričanov, 182.000 Azijcev, 63.000 Evropejcev in 40.000 Arabcev.

Solstvo v Keniji je na relativno visoki stopnji. Čeprav šolanje za Afričane in Arabce ni obvezno, imajo veliko osnovnih šol, 141 gimnazij, štiri učiteljske tečaje in deset tehniških ter poklicnih kolidžev. Tehniški kolidž v glavnem mestu Nairobi slovi po svoji zahtevnosti in znanju, ki si ga pridobijo študentje te šole.

Z neodvisnostjo je Kenija stopila v vrsto svobodnih držav sveta. Gotovo čakajo Jomo Kenijato in ves narod velike naloge, za katere rešitev bo treba prepotiti še veliko znoj. Pa vendar je največja ovira že premagana. Pod svobodnim soncem postanejo nepremagljive ovire premagljive, pod svobodnim soncem si ljudje gledajo v obraz kot ljudje in prej razdeljene moči sedaj pričnejo uporabljati za skupen dvig blaginje vsega naroda in ne posameznikov. Ali ni prav to razlog za optimističen pogled v prihodnost?

Ivo Strakl

TELEGRAMI

ARGENTINA

»El prisma« se imenuje novo glasilo študentov univerze Bahia Blanca iz Buenos Airesa. To glasilo bo izhajalo kot mesečnik.

V mestu Rosario so tamkajšnji študentje ustanovili novinarski klub. Dejavnost kluba je zbiranje najvažnejših študentskih podatkov in pripravo diskusij o važnih krajevnih vprašanjih, s katerimi pridejo v stik čisto tudi študentje.

BELGIJA

Da bi opozorili javnost o velikem pomanjkanju študentskih domov, so študentje brusselske univerze ugrabili priljubljenega belgijskega pevca popevka Jeana Clauda Mennissierja. Jeana so študentje priprli v foyer gledališča, kjer je skupaj z njim prespalo novembrsko nedeljsko noč še trideset študentov. V ponedeljek se je okoli dvesto študentov udeležilo protestnega pohoda. Ne vemo, kako je preživel Jean to noč, ni nam pa tudi znano, koliko bo ta ugrabitev rešila pereči študentski problem.

FRANCIJA

Francoski študentje, vse učno osebje in administracija je stavkalo med 25. novembrom in 2. decembrom. Stavka je bila organizirana proti nevdržnim razmeram na univerzah, proti neuspehi študijski reformi prosvetnega ministrstva in proti za delo neprimernim razmeram za študente in profesorje. Prvič se je zgodilo, da je stavka zajela vso Francijo in prvič se je zgodilo, da so sta stopili v stavko obe sili: lokalni organizaciji – Nacionalna zveza sindikatov univerzitetnih profesorjev (Nacionalna zveza sindikatov za izobrazbo) in francoska zveza študentov (UNEF) – istočasno.

ZDA

Svoječas smo gledali na filmskem platnu Plavajoče gledališče, film, ki je prikazoval delček življenja umetnikov na rečnih ladjah po Missisipiju. Sedaj pa imajo v ZDA že plavajočo univerzo, ki se je pred kratkim odpravila na pot okoli sveta. Na ladji se je zbralo 350 študentov iz 30 zveznih držav, ki bodo na 110-dnevno potovanje obiskovali vsakodnevna predavanja v prirejenih šolskih sobah iz političnih ved, zgodovine, ustvarjalne umetnosti in iz znanosti. Na potovanju bodo obiskali 22 mest in 17 držav, predvidenih 49 dni na kopnem pa bodo izkoristili za izlete in diskusije z znanimi političnimi osebnostmi, diplomati, profesorji in novinarji raznih držav.

mere. Kenijatin optimizem je upravičen, saj narod ni izdal njegovih načel, ki bodo še nadalje glavno vodilo k dvigu blaginje.

K temu dodajmo še citat Nkrumah, ganskega predsednika, ki ga je izrekel v Osagayetu: »Prizadevamo si, da dosežemo mo politično enotnost, tako nam bo lažje premagovati težave!«

Klic devetih milijonov Kenijcev je ob dnevu neodvisnosti, opolnoči 11. decembra, zganil celoten afriški kontinent. Keniji, ki je tako polna nasprotij – čeprav prihaja relativno pozno na seznam neodvisnih afriških držav, nikoli ni primanjkovalo voditeljev, katerih glasovi so pomenili mnogo v emancipaciji Afrike.

NEKAJ IZ ZGODOVINE

Dežela in šolstvo

Kenija je zanimiva dežela. Pokrajina sama, s svojimi vrhovi, visokimi do 5.100 m,

B. R.

INDEKS IN... TENIS

Tekmovalna sezona se je sicer že končala, vendar tenisači Branika pridno vadijo v telovadnicah učiteljskega in osemletke »Bratov Polančičev«. Med njimi smo poiskali LEONA GRMOVSKA, študenta drugega letnika Višje pravne šole v Mariboru. Med odmorom je privolil na kratek razgovor.

— Kaj te je privedlo na teniška igrišča?

— Stanoval sem skupaj s Tonetom Lovrecom, bivšim znanim teniškim igralcem, ki me je navdušil za ta šport. Tudi domači so menili, da je tenis nežnejši šport kakor rokomet, košarka ali nogomet, za kar sem se navduševal v mladih letih.

— Katerega uspeha si se najbolj razveselil?

— To je bilo pred dvema letoma, ko sem v Mariboru nepričakovano osvojil razen mladinskega še člansko slovensko prvenstvo.

— Letos so te uvrstili med najboljšo dvanajstoročico jugoslovanskih tenisačev. Te je to presenetilo?

— Malo že, vendar je težko ocenjevati, saj se marsikdo ne more udeležiti vseh zveznih turnirjev. Tako postane ocenjevanje pogostokrat nerealno.

— Igraš raje v singlu ali v parih?

— Navdušujem se za singl. Če igram slabo, igram sam sebi v škodo. Drugače je v parih, kjer se lahko jezim na slabo igro soigralca, ali pa on na mojo.

— Kaj misliš, da bi bilo treba ukreniti, da bi bil ta šport bolj množičen?

— Odvisno je predvsem od organizacijskih prijemov v klubu in s tem v zvezi od finančnih sredstev. Kjer so uspeli rešiti ti dve vprašanji, so uspeli rešiti tudi množičnost.

— Tvoj vzornik?

— To sta Italijan Merlo in profesionalca Segura; igrata namreč backhand na podoben način kot jaz: z obema rokama.

— Kateri teniški igralec te je v letošnji sezoni s svojimi uspehi najbolj presenetil?

— V svetovni areni Mc Kinley, ki je osvojil prvenstvo v Wimbledonu, od domačih pa Slaviček, ki je izredno napredoval od lanskega leta.

— Kaj pogrješ pri študiju?

— Ugajalo bi mi, če bi imel predavanja v dopoldanskih urah in bi lahko več ur posvetil smotrnemu treningu.

— Se zanimaš za šah?

— Zelo. Prejšnja leta sem ga aktivno igral.

— Kateri igralci bodo zasedli prvih šest mest na državnem prvenstvu v Zenici?

— Ivkov, Udovčič, Matulović, Parma, dr. Trifunović in Bertok.

—an

MEDFAKULTETNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Filozofi in Godina prvi

Pretekli teden so v dvorani TVD Partizan Zgornja Šiška igrali študentje ljubljanskih fakultet za naslove prvakov med moštvami in posamezniki. Udeležba je bila številna, saj je v moštvem tekmovalstvu nastopilo 17 ekip, v tekmovalstvu posameznikov pa 43 študentov. Zal so nastopile le tri ženske tekmovalke in znova se je pokazalo, da šport med študentkami na ljubljanskih fakultetah skorajda ni razvit.

V moštvem tekmovalstvu je reprezentanca Medicinske fakultete za vstop v polfinale premagala Pravno fakulteto s 5:0. Elektrotehniška fakulteta je z rezultatom 5:2 premagala reprezentanco Fakultete za naravoslovje in tehnologijo, ostali dve moštvi pa sta bili reprezentanci Filozofske fakultete; prvo je z najtesnejšim možnim rezultatom 5:4 po veliki borbi premagala prav dobra ekipa Visoke šole za telesno kulturo (Godina, Janškovec, Drobnič), druga ekipa filozofov pa je premagala moštvo Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo prav tako s 5:4.

Za vstop v finale so filozofi I. brez težav premagali ekipo Medicine (Lebinger, Makuc, Beroč) s 5:0, elektriki pa so z rezultatom 5:2 premagali drugo moštvo Filozofske fakultete.

V finalnem dvoboju, ki je odločal o naslovu moštvenga prvaka, je reprezentanca Filozofske fakultete (Tomc, Zajc, Sazonov) premagala Elektrotehniško fakulteto (Bevk, Jazbec, Mateškovič) s 5:2. (Rezultati:

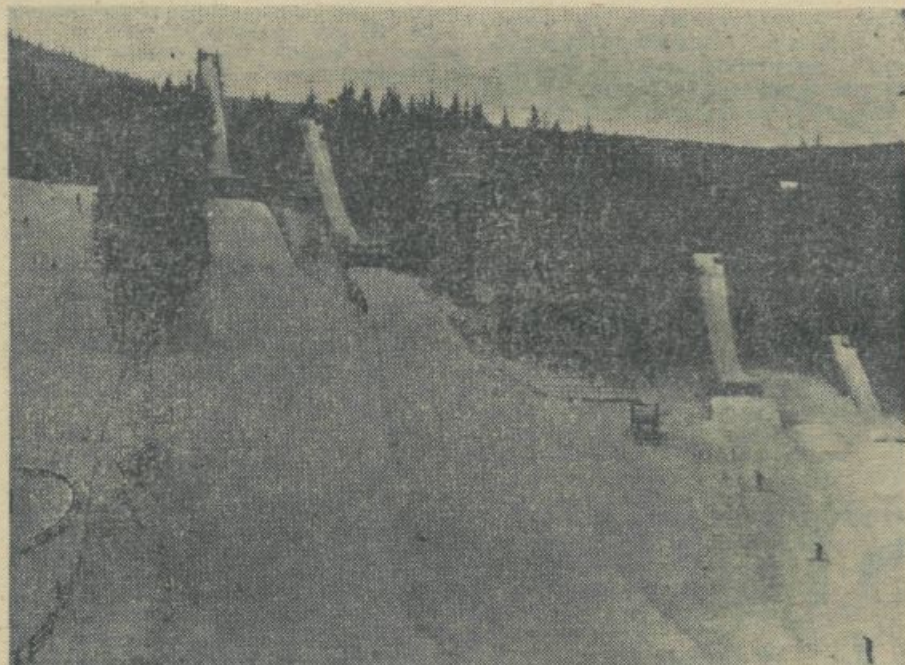
Tomc : Jazbec 2:0, Zajc : Mateškovič 2:0, Sazonov : Bevk 1:2, Zajc : Jazbec 2:0, Tomc : Bevk 0:2, Sazonov : Mateškovič 2:0, Zajc : Bevk 2:1.)

Tri zastopnice študentk so igrale med seboj. Zmagala je Omladičeva pred Briljevo in Vrliničeva (vse Pravna fakulteta).

Za tekmovalstvo posameznikov se je prijavilo več kot 50 študentov, nastopilo pa jih je 43. Med poslednjo osmorico so se uvrstili: Tomc, Kranjčanec, Mateškovič, Godina, Sazonov, Bevk, Gruden, Janškovec, v polfinale so nato prišli Tomc, Godina, Janškovec in Bevk, ki je že drugič premagal Sazonova. V finale pa sta se uvrstila Godina z zmago nad Tomcem z 2:0 in Bevk, ki je premagal Janškoveca (VSTK) z 2:1. V finalni igri je Godina (VSTK) z 2:0 premagal Bevka (Elektrika) in tako osvojil naslov prvaka v tekmovalstvu posameznikov.

Tekmovalstvo, ki ga je organizirala Zveza študentskih športnih organizacij, je vsekar uspelo, žal pa ni bilo odigrano v najbolj primernem času, saj je bilo le dan pred republiškim prvenstvom in se ga morda ravno zato igralci kot Teran, Kern in drugi niso udeležili, čeprav so imeli letos registrirani igralci možnost tekmovali na prvenstvu.

Prvoplasirana moštva kakor tudi posamezniki bodo za uspehe, ki so jih dosegli, dobili od ZŠSO diplome. T. ZAJC

Od 10. do 16. februarja prihodnjega leta bodo na obronkih Krkonošev, točneje v Spindletovih mlinih na Češkoslovaškem, tretje študentske zimske športne igre — zimska Univerziada.

Na prejšnjih dveh zimskih univerzadah so sodelovali tudi naši študentski športniki in osvojili doslej 4 kolajne — vse bronaste. V Chamonixu 1960: Lakota v kombinaciji, Cveto Pavčič v teku na 10 km in Mišo Rojina v skokih. Na preteklih zimskih igrah, lani v Villarsu (Švica), pa sta nam bronasto odličje priborila drsalca Tjaša Andree in Peter Peršič.

Naši tekmovalci se bodo udeležili tudi teh iger. Ni pa še znano, kateri, ker bodo bržčas nekateri izmed naših vrhunskih smučarjev preobremenjeni z drugimi, zahtevnejšimi tekmovalji. Zaenkrat je znano le to, da bodo na Češko odpotovali dva skakalca in najmanj trije alpski vozači: dva študenta in ena študentka.

V prihodnji številki se bomo že lahko seznanili s tekmovalci, ki bodo izbrani v jugoslovansko zastopstvo za to pomembno mednarodno študentsko športno srečanje.

Na sliki: sistem smučarskih skakalnic v Spindletovih mlinih.

USPEŠNO DELO športne organizacije

Športna organizacija na Pravni fakulteti si je v letošnjem študijskem letu svoje delo zelo resno zastavila in dosegla že lepe uspehe. Organizirali so vrsto akcij in športnih prireditev. Študentje II. letnika so igrali tekmo v malem nogometu s III. letnikom in zmagali z rezultatom 8:3, njihova fakultetna ekipa pa je odigrala več prijateljskih tekem v malem nogometu in sicer z medicinci 6:3, elektriki 8:5, s FNT pa so izgubili z rezultatom 10:6.

Košarkarji so odigrali tekmo s študenti VSTK in izgubili z rezultatom 97:129.

Razen tega so organizirali prvenstvo fakultete v namiznem tenisu, kjer je bil med študenti najboljši Ernest pred Brecljem in Murkom. Med študentkami so bile najboljše Omladič, Vrlinič in Zabkar. Več športnih srečanj so imeli tudi z gojenici Vojne akademije, s katerimi so te-

kmovali v košarki, namiznem tenisu in šahu.

Odbor športne organizacije resno pripravlja vse potrebno za ustanovitev študentskega športnega društva, ki ga bodo osnovali še v mesecu decembru.

PRVENSTVO AK V NAMIZNEM TENISU

Športna komisija v Akademskem kolegiju je organizirala prvenstvo v namiznem tenisu, za katerega je bilo med študenti veliko zanimanje. Tekmovalja se je udeležilo 25 študentov, ki so pokazali kar lepo znanje. Prvo mesto je zasedel Novak, ki je v finalu premagal Pintarja. Ta je bil največje presenečenje tekmovalja, saj je v predtekmovalju premagal favorita in lanskega prvaka Mahneto. Tretje in četrto mesto sta osvojila Čurčić in Vavpetič. A. F.

MORDA ŠE NE VESTE, DA ...

... je mednarodna smučarska zveza — FIS na svojem zadnjem zasedanju, ki je bilo pred nedavnim v Švici, objavila uradne jakostne lestvice za preteklo smučarsko sezono.

V moški konkurenci so bili v smuku najboljši Nemec Bartels, Švicar Minsch in Avstrijec Zimmermann. V slalomu je bil najboljši Francoz Perillat pred Avstrijcem Stieglerjem in rojakom Bonlieujem. V disciplini veleslalom za moške pa je bil najboljši Avstrijec Nanning pred kolegom Stieglerjem in Švicarjem Minschem.

Pri ženskah so bile najboljše v smuku Avstrijka Haas, Francozinja Famose in Avstrijka Hetcher. V slalomu za ženske je na prvem mestu Avstrijka Jahnova pred Nemko Hennenbergerjevo in Avstrijko Hetcherjevo. V veleslalomu za ženske je bila najboljša predstavnica Francije Goitschelova pred Avstrijko Jahnovo in Nemko Hennenbergerjevo.

Iz jakostnih lestvic je razvidno, da imajo primat v smučanju še vedno Avstrijci, vendar so jim Francozi tesno za petami.

Športno društvo na medicini ustanovljeno

Kakor smo že poročali, je bil osnovni sklep seminarja ZŠSO na Mežakli, da se iz nenačrtnega stihističnega načina dela športnih komisij na fakultetah preide na organizirano načrtno delo v obliki športnih društev po fakultetah po načinu, katerega sta se že precej približali športni komisiji na FNT in Medicini. Na pretekli ustanovni skupščini študentskega športnega društva na Medicinski fakulteti smo lahko ugotovili, da se je njihova športna komisija z vso resnostjo lotila izvajanja sklepa seminarja. Čeprav je bila udeležba komaj povprečna, pa je bila skupščina vsebinsko in organizacijsko izredno dobro pripravljena. Razveseljivo je dejstvo, da je bilo sodelovanje športne in komisije za telesno kulturo pri FU najtesnejše, saj je celo predsednik te komisije prof. dr. Bonač prebral uvodni referat, v katerem je orisal razvoj in napore, da se telesni kulturi končno tudi na fakulteti najde mesto, ki ji pripada. Slišali smo tudi o vplivu telesne rekreacije na fiziološke funkcije mladega telesa. Predsednik športne komisije je prebral perspektive in program novega društva, nakar je bil soglasno sprejet delno prirejen statut ZŠSO. Burna razprava je nakazala nekaj perečih problemov kot: vprašanje ženske vadbe, sodnikov in predvsem problem prehoda fakultativne na obvezno vadbo, o katerem je diskutiral prof. Bergant z VSTK. Kot je bilo pričakovati, je bilo mnogo govora o smučarskih tečajih, ki so že od nekdaj kamen spotike. Razveseljivo je dejstvo, da so v razpravi sodelovali tudi nekateri fakultetni učitelji kot doc. dr. Kališnik, dr. Porenta in gostje iz ZŠSO. Izvoljen je bil 6-članski sekretariat, 15-članski športni odbor in 3-članski nadzorni odbor. Za prijeten zaključek smo videli 3 športne filme: Miro Cerar, Atletski dvoboji SZ: ZDA in Delo in šport. Res je, da kakor od prejšnjega načina do novega v obliki društva na Medicini ni tako velik, vendar se ne moremo otresti občutka, da se je prejšnja športna komisija ukvarjala le s tekmovalno-športno problematiko, medtem ko je osnovna tendenca nove oblike dela načrtno propagiranje in uvažanje telesne kulture v vsakdanje življenje študentov, to je z zdravo in koristno rekreacijo nuditi študentu pogoje za njegov nemoten psihični in fizični razvoj.

S. Rutar

ŠSD Tehnolog: korak naprej

Športna aktivnost na FNT je bila že od nekdaj zavirljiva vredna, kar so verjetno narekemale dokaj nezdrave razmere v laboratorijih. Po izrednem zanimanju, ki so ga kazali študentje na FNT za športno delo, so odborniki sklenili, da ustanovijo športno društvo, ki naj bi tovrstno dejavnost še bolj razširilo med študenti. Trenuten koncept društva je zelo široko zasnovan, in če bodo z dovolj potrpljenja prebrodili začetno krizo, bo to pomenilo nov preporod na naših fakultetah.

— ol

ŽOGA JE NAPIHNJENA...

Hrvati pravijo: »Ko radi, ne boji se gladi!« Kako je potem to, da se športnik ne boji gladi?!!

Naš domači nogometaš, in to tisti vrhunski, je človek, ki mu je profesionalizem rodna mati. Očeta nima, a zato se tisti, ki nanj vzgojno delujejo — z denarjem, izdajajo za njegovega drugega roditelja.

V njegovi osebnosti legitimaciji je, v rubriki poklic, navadno napisano: študent, uslužbenec ali kak drug delovni poklic. Toda do tega svojega poklica se športnik obnaša povsem nefair (neambiciozno). Velikokrat sploh niti ne ve, kje dela.

Na športnem področju pa je položaj povsem spremenjen. Tu športni as želi, da vse ostalo ob njem utone v mrak. Zaradi tega pogosto zavлада mrak. Posebno v klubskih blagajnah.

Medtem ko so mnogi razčistili z religijo, je on razčistil s kulturnim vedenjem.

Od šolske izobrazbe je še najbolj podkovan v poznavanju tujih jezikov in to predvsem tistih izrazov, ki jih dostojni ljudje ne uporabljajo. Od domačega jezika pozna abecedo, a samo delno. Tako mimogrede! Z majhnimi številkami, od ena do deset, ne zna računati, zato pa odlično rokuje z milijonskimi števili. Ampak samo z rokami, ne z glavo.

Naš junak gre dostikrat v inozemstvo, a od tam ne prinaša izkušenj, ampak najlon plašče, kravate in nogavice.

Nekoč so ga peljali v gledališče. Bil je prepričan, da je v nekem baru in se je neprestano čudil, kako to, da se igralke ne pričnejo slačiti. Zelo so ga razočarali, ko so mu povedali, da je to bil Shakespeare. Od takrat se izogiba Shakespeareu v gledališču.

Priporočljivo je poznati enega takšnih vrhunskih športnikov. Terno boste zadeli, če ga poznate osebno.

Lahko se vam pa pripeti, da boste skočili za plačilni razred navzgor! Če boste kdaj zamudili, lahko rečete šefu: »Bil sem s tem in tem našim popularnim herojem!«

Zaradi tega, ker imamo tudi navadne (ali amaterske) športnike, je treba napraviti razliko med njimi. Ta razlika je v pešačenju. Vrhunski as pešači na štirih kolesih, navadni pa na štirih »spic-plehih«.

Štipeendisti, sram vas bodi!

Cele horde napol talentiranih humoristov in do grla angažiranih satirikov so pred leti napadli mlekarice, ki so vozile v mesto mleko naprodaj. Zavzetost je obrodila sad. Mlekaricam so prepovedali dostop v naše glavno mesto.

Potem so prišli na vrsto direktorji. Tudi njih je odpihala — rotacija.

Zdaj so zelo popularne šale o štipeendistih. Družbena satira cvete. V dveh letih, tako je po vsej priliki videti, bodo tudi štipeendisti zatrti. Skupaj z mlekaricami, direktorji, njihovimi tajnicami in drugimi družbenimi strahotami.

Ob istem času bo Narodni muzej balzamiral enega štipeendista, zato, da bodo prihodnje generacije lahko zvedele, kako lepo je bilo včasih živeti.

V komunizmu bomo lahko zapluli brez kompleksov in brez štipeendistov.

Domislice

Nekateri ljudje so kot vžigalice. Samo enkrat se jim prižge — ideja.

Na napakah se učimo. Vendar se ni koristno vse življenje učiti na ta način.

Zdaj ne pravimo več: On je velik grešnik. Zdaj rečemo: On je velik — vlagatelj prošenj.

Mislil je, da ne bo pogrešil, če bo molčal, ampak pogrešil je prav zato, ker je molčal.

DUSAN STARČEVIĆ

AFIRMACIJA

Ona je imela lepe noge — zdaj je igrala. On je imel hitre noge — zdaj je nogometaš. On je imel pametno glavo — zdaj je človek s pametno glavo.

FRANJO MARTINOVIC

Birokracijo demokratično kritiziramo. Na žalost jo pa odpravljamo. — birokratično.

OMER BEGIĆ

SLAVOMIR STOJKOVIĆ

OBICAJNO: Nedavno so se na univerzitetnem odboru poslovali od nekdanjih odbornikov. Iz kratkega nagovora v zahvalo za njihovo delo so nam bile najbolj všeč te-le besede: »... Hoteli ste narediti več, pa niste. No, saj navadno je vedno tako...« — Dobra volja tudi nekaj velja, kajne?

ALI V LJUBLJANI NI DOBRIH STUDENTOV: Iz nekaterih jugoslovanskih študentskih listov smo zvedeli, da so ob dnevu republike ponekod razdelili med odlične študente novembrske nagrade. Ni nam točno znano, ali pri nas takšnih študentov ni, ali je kaj drugega po sredi?

PREPOVEDAN UVOZ: Oni dan smo slišali pri Mladinski knjigi, da popularnih kriminalnih zgodb žepnega formata v angleščini v tujini ne smejo več naročati. (Najbrž je zanje škoda deviz!) Vsiljuje se nam misel, da dinar ni kaj prida vreden, saj reka X-100 in drugih krimičev še ni usahnila.

KORISTEN NASVET IZ BEOGRADA: Kupite si značko Zveze študentov. Z njo se boste lahko zbadali med nezanimivimi predavanji, da ne bi zaspali.

RAZLIKA: Na nekem plenumu je dejal neki diskutant: »Vsak šesti študent na naši fakulteti je — komunist, a vsak tretji predavatelj je član Zveze komunistov.«

KOT URA TOČNO: Zato, da bi vse teklo kot ura, so za letošnje skupščino beograjskih študentov napisali celo scenarij. V njem so za predsedujočega med drugim napisali tudi to-le:

— Ali je kakšen predlog, pripomba in podobno?

Malo počakati, nato pa reči: »NI«.

RAZGOVOR DVEH STUDENTOV:

— Kako je kaj na predavanjih na fakulteti?

— Slabo!

— ???

— Izgubil sem že dva jurja pri taroku.

SAKALI: Vsako leto ima naše uredništvo kup problemov z dopisniki, ki naj bi poročali o delu študentske organizacije in življenju nasploh na fakultetah. Videti je, da mnogi čakajo, da jim stopimo na rep; šele potem znajo zgrabiti pero na pravem koncu.

Pet zgodbic

CEBELA

Cebela se je ukvarjala s pisanjem satir. Nekaj časa je brenčala, potem pa je enkrat tudi pošteno pičila. Zdaj nič več ne brenči, kajti čebele po piku umro.

KLJUČ IN PERILO

»Nihče ne more odpreti vrat, ki jih jaz lahko odprem!« se je hvalil ključ.

»Ha, ha, ha!« se je zasmejala ženska najlon perilo.

OGOREK

Nekoč je postal cigaretni ogorek satirik in nekajkrat je dobro spekel. Potem je prišel neki čevljar.

ČEVELJ

»Zakaj ne pišeš ostreje?« so vprašali čevljar-satirika.

»Ne morem, ko imam pa jezik zavezan!«, je odgovoril čevljar.

PAJA KANIZAJ

MODRO IN RDEČE

Bil je modre narve, modro je gledal. Zepe je imel polne »plavih skupščin«, rad je gledal v modrino (navadno v nebo — zaradi vzdignjene glave). Ljubil je plavalaske, modro vilo z modrimi sobami.

Poleg tega si je domišljal, da ima modro kri!

Ljudem pa je dolgo časa pobilskaval v oči — z rdečo izkaznico!!

PAVLE KOVACEVIC

Noč temno razjasni!, ki tare duha!

Kdo ve kregulja odgnati, ki klijuje serce Od zore do mraka od mraka do dne!

Bil' očeš (poet) študent in ti preteško Je v persiji nosit al pekel al nebol!

Stanu se svojiga spomni, terpi brez miru!

Svobodna katedra

Preteklo sredo je bil na Pravni fakulteti v okviru predavanj svobodne katedre organiziran razgovor o problemih kmetijske kooperacije. Sodeloval je inštitut za civilno pravo na Pravni fakulteti.

Za splošnim pregledom razvoja kmetijske kooperacije in primerjavo o stanju kooperacije po anketah RTV Ljubljana leta 1953 in rezultatih ankete Pravne fakultete iz leta 1963, ki so jo podali študentje, se je razvila razprava o odnosih na vasi in o vključevanju kmetov v kmetijsko kooperacijo.

Razgovora se je udeležilo okrog 100 študentov.

-id-

Lepa ponudba

Študentje Ekonomske fakultete so pred kratkim prejeli z VISOKE EKONOMSKE SOLE v PRAGI prijazno ponudbo, da bi se ob semestrskih med seboj obiskovali študentje in profesorji v okviru mednarodnih stikov fakultete. Izmenjava skupin, v katerih bi bil po en profesor ali asistent in 6-7 študentov, bi trajala 4 tedne.

Študentje praške univerze so ponudili, da bi program izmenjave obsegal spoznavanje in proučevanje vprašanj gospodarskega preskrbovanja ter razpečevanja in poslovanja z materialom. O teh vprašanjih so se praški študentje že dogovarjali z našim veleposlaništvom, oziroma oddelkom za kulturno sodelovanje v Pragi.

Neurejenost, ki ni nova

Na Fakulteti za strojništvo smo kljub priporočilu samih študentov in ZŠ in kljub predlogom predstavnikov študentov v fakultetnem svetu običali pri starem. Menda zato, ker se pripravlja načrt o študiju družbenih ved za celotno univerzo!

Za prvo stopnjo je stvar »kolikor toliko urejena« s predavanji sociologije, industrijske psihologije in deloma predmeta organizacija proizvodnje.

Na drugi stopnji so študentje predlagali predavanja iz politične ekonomije, uprava pa se je ogrevala za gospodarsko geografijo. Toda v programu za letošnje so kljub temu ostale osnove prava. Še naprej pa je ostalo odprto vprašanje kulturne in umetniške vzgoje. Do neke mere naj bi to vprašanje rešila Strojniška tribuna, ki pa smo jo obremenili s toliko nalogami, da o kakem sistematičnem pouku ne more biti govora.

L. Vuga

Skopje in Vaiont

Pred dnevi je svet svobodne katedre na Medicinski fakulteti priredil predavanje dekana fakultete prof. dr. Janeza Milčinskega: »Medicinska pomoč pri katastrofah in nekatere izkušnje iz Skopja in Vaionta.« Predavatelj je na osnovi lastnih izkušenj v dvehurnem predavanju govoril o katastrofah nasplah, o nujenju pomoči ob različnih nesrečah, o organizaciji slovenskih zdravstvenih ekip v Skopju in Vaiontu in o pripravi na morebitne nove katastrofe. Poslušalci, ki so do zadnjega mesta napolnili predavalnico Interne klinike, so z velikim zanimanjem sledili predavanju človeka, ki je bil sam priča tistih strašnih dni v Skopju, o katerih smo mi slišali le iz dnevnega tiska in radia. Predavanje je bilo spremljano s filmom in diapozitivi. Izvedeli smo, da se za prihodnjo katedro pripravlja predavanje »O problematiki abortusov«, ki bo prav gotovo spet privabilo mnogo poslušalcev.

S. Rutar

Zanimanje za VPŠ upada?

Na višji pedagoški šoli v Ljubljani iz leta v leto počasi upada število na novo vpisanih slušateljev. Letos se je vpisalo v prvi letnik 321 študentov, v letu 1959/60 pa se je na to šolo vpisalo 366 študentov. Največji padec zasledimo prav letos. Novincev je samo 164, poleg tega je še 157 izredno vpisanih študentov.

Zanimivo je, da skokoma upada tudi število izredno vpisanih študentov v drugem letniku. V letu 1960/61 se jih je v drugi letnik vpisalo 319, v letu 1962/63 pa samo 166.

Vsekakor so te številke zelo zgovorne, zlasti pa zaskrbjujoče, saj so potrebe po kadrih na osemletkah še danes zelo velike.

In če na kratko spregovorimo o letošnjem študentih? Studentovska organizacija na šoli je do sedaj napravila le toliko, da je organizirala brucovanje.

Bo konkurenca zagotovila uspeh?

Ker že leto za letom ugotavljamo, da kulturno-družabno življenje med medicinskimi največ zaradi slabe organizacije nikakor ne more zaživeti, smo bili pred dnevi prav presenečeni, ko so se na sestanku FO pojavili kar trije kandidati, ki bi si radi zagotovili študentske prostore za sobotne prireditve. Razen Počitniške zveze, ki je že lani priredila nekaj predavanj in plesov, sta kandidata tudi kulturna komisija (končno vendarle) in V. letnik, ki bi si rad z organiziranimi zabavami ustvaril vir dohodkov, za katerega je prikrajšan z odločitvijo o prepovedi brucovanj. Po daljši debati je FO sklenil, da bodo od sedaj v soboto popoldne in zvečer prostori namenjeni kulturno družabnemu in športnemu življenju študentov. Popoldne bo športna komisija prirejala tekmovanja v namiznem tenisu in šahu, zvečer pa bo najprej Počitniška zveza prirejala predavanja iz najrazličnejših področij, nato pa

bosta kulturna komisija in V. letnik z glasbo in plesom poskrbela za prijetno sobotno vzdušje med medicinskimi. Zaključimo naj z mislijo, da bo storjen velik korak naprej, če bo sklep vsaj delno realiziran.

S. Rutar

Heterogenost – ovira pri delu

Ni prazna beseda, da je delo FO na FAGG oteženo zaradi heterogene strukture fakultete. Arhitekti, gradbeniki in geodeti domujejo vsak v svoji stavbi, zato ni mogoče imeti enotne slike in pregleda aktivnosti celotne fakultete.

Prav zato vlaga zadnje čase ožje vodstvo FO mnogo truda, da preko ostalih članov odbora aktivira delo vseh komisij. V ta namen so vodje posameznih komisij že sestavili akcijske načrte, po katerih se odvijajo delo v študentski organizaciji. Prav gotovo je, da čaka ideološko komisijo najtežja naloga, saj mora preko Svobodne katedre vzpostaviti stik s čim širšim krogom študentov.

M. B.

pisma uredništvu

Na križpotju brez smerokazov

FO ZSJ na Ekonomski fakulteti v Ljubljani se sprašuje: Kam? To vprašanje pa se ne postavlja zato, ker njegovi člani morda ne bi bili delavni ali pa zaradi pomanjkanja novih idej.

Nove ideje, nove poti družbenega dela študentov so gesla, ki so se in se še zmeraj pogosto pojavljajo na zborovanjih, dnevnem časopisu itd. FO ZSJ na Ekonomski fakulteti v Ljubljani je v letošnjem letu uspel zaradi prizadevnosti vseh svojih članov in ob pomoči drugih študentov Ekonomske fakultete sprožiti dva pereča družbena problema:

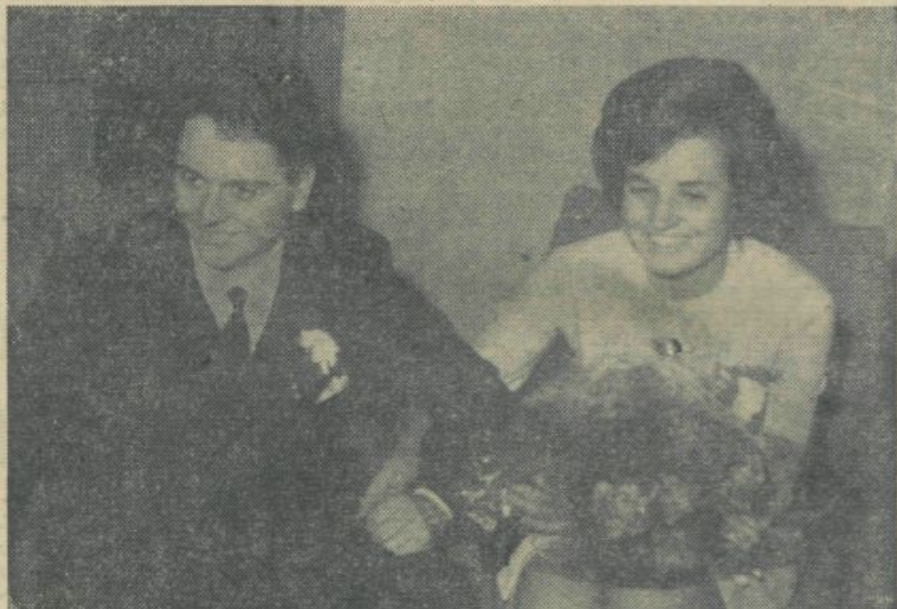
- a) reforma visokošolskega študija
- b) socialno-ekonomski položaj študentov.

Z obravnavo teh problemov pa se je težišče njegovega dela odmaknilo od »klasličnih« nalog študentske organizacije: agitiranja za brigade, pripravljanja različnih študentskih zabav, organiziranja športnih tekmovanj itd. FO je šel še dalje, nakazal je tudi poti, po katerih naj bi se oba problema rešila.

Če je želja družbe, da bi vsi njeni člani sodelovali v reševanju družbene problematike, se je FO ZSJ na Ekonomski fakulteti tej želji močno približal. To delovanje FO pa je nepričakovano naletelo na glasno negodovanje pri nekaterih činiteljih družbenega življenja. Na skupščini ZSJ ljubljanske univerze nas je rektor univerze indirektno imenoval za sovražno grupo. Ta vzdevek, kolegi študentje, nas boli in paralizira naše delo. Bolj tem-

ŠOPEK ZA...

Metko in Dragana

Sobotno jutro se je prebudilo z dva centimetra debelo snežno odejo. Mesto je nenadoma postalo čisto in sveže, saj so vse popoldne skozi mirno kopreno, ki jo ležala nad Ljubljano, poigravale snežinke.

Svetlo pobarvan volkswagen je mimo razkopanega Magistrata zavil po ulici in komaj našel prostor za parkiranje.

Izstopila sta METKA VIDMAR, absolventka ekonomije in DRAGAN MOZETIC, Metkin kolega iz istega »letnika« na Ekonomski fakulteti.

Z Draganom se pozna že skoraj štiri leta. Vedno se mi je zdel miren fant, pripravljen na vsako situacijo, danes pa je nepričakovano odpoval.

»Se ti ne zdi, Dragan, da se ti malo tresejo roke?« sem pripomnil v čakalnici poročne sobe.

Slonel je na fotelju in prsti so mu trepetali v ženini roki.

»Ne bi rekel,« je menil neprepričljivo.

»Saj mi samo Metka pulz meri,« je takoj popravil nekdo od simpatičnega spremstva. Fotograf je poblisnil z aparatom in ko se je večkrat posvetilo, se je oglasila tudi nevesta, čeprav je precej odklanjala, da bi prišla v časopis.

»Ne bom ničesar povedala,« je menila v začetku, zdaj pa je odprla »diskusijo« z besedami:

»Koliko slik! Saj nismo filmski!«

Kot z vsemi dosedanjimi študentskimi pari, je beseda prešla tudi na vprašanje študija. Kot absolventa sta pred zadnjimi izpiti.

»Metka bo diplomirala februarja, jaz pa maja,« je vzdihnil Dragan, kot da komaj čaka, da bo vsa reč za njim.

»Oba sta s Primorske. Kam gresta po diplomi?«

»V Gorico.«

Tako se je uradno končal razgovor za Tribuno. Po poročnem obredu je Metko in Dragana pričakala pri izhodu množica prijateljev.

Pesem, ki so jo zapeli, je res bila narobe intonirana od začetka do konca, toda verjamem, da so jima jo prijatelji zapeli iz srca.

Potem so dvignili roke in ju posuli z rižem.

Tadej Munih

Študentski oder

Poročali smo že, da so študentje na Filozofski fakulteti ustanovili Študentski oder. Za sodelovanje se je prijavilo več študentov kot so pričakovali. Sprejeli so jih samo trideset. Tretnino študira dve skupini dva teksta. Prvi je aktualnost iz študentskega življenja izpod peresa neke študentke. Naslov: Oči, lastovke in podstrešno okno.

Drugo delo je znani Rdeči Buda, ki je Akademiku delal vrsto let preglavice. Študentje Filozofske fakultete trdijo, da se to delo dá postaviti na odrske deske prej kot v dveh letih!

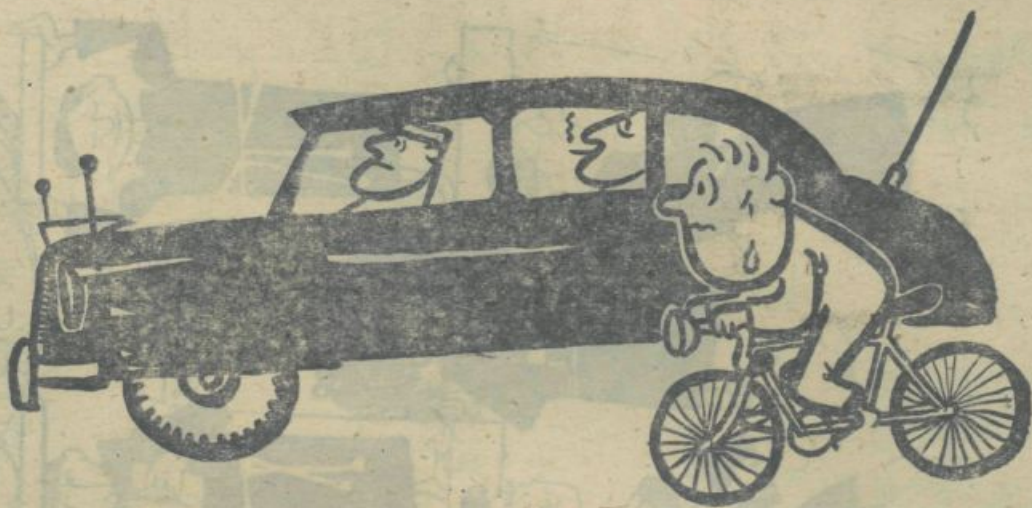
Študentje, ki so včlanjeni v Študentskem odru in tudi tisti, ki se zanimajo za gledališko umetnost, bodo smeli v omejenem številu prisostovati generalkam v Drami. Po ogledu bodo na fakulteti organizirali razpravo o prikazanem delu, hkrati pa razvijali razgovor o kulturni problematiki pri nas.

Z obiskom na generalkah bodo začeli prve dni januarja, to pa zaradi vaj, ki so jih v decembru imeli v Drami pred nastopi na Poljskem.

Fakultetni odbor ZS
Ekonomske fakultete

Si tacuisses philosophus mansisses

Quod licet Jovi non licet bovi

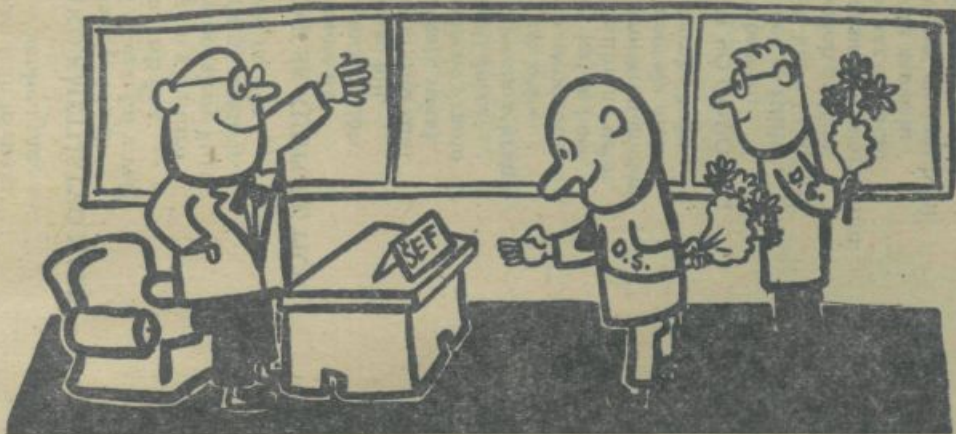
Mens sana in corpore sano

In vino veritas

Nolli tangere circulos meos

Timeo Danaos et dona ferentes

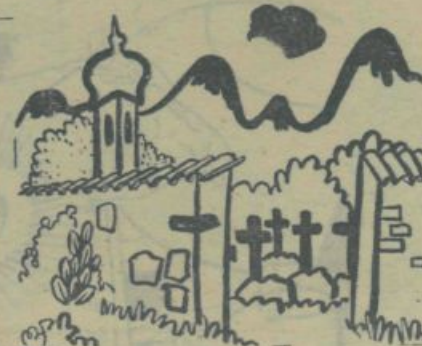
Festina lente

Veni, vidi, vici

Lectio prima...

IZPLAZILA
POKOJNINSKEGA
DODATKA

Divide et impera